

PROGRAM ROZVOJE KARLOVARSKÉHO KRAJE

pro období 2014 - 2020

STRATEGICKÁ ČÁST

Zadavatel: Karlovarský kraj

Zpracovatel: Cassia Development & Consulting

ČERVEN 2012

zpracovatel

Obsah

1	ÚVOD	5
2	VIZE, CÍLE A PRIORITY PROGRAMU ROZVOJE KARLOVARSKÉHO KRAJE PRO OBDOBÍ 2014-2020..	7
3	PRIORITY, SPECIFICKÉ CÍLE A OPATŘENÍ PROGRAMU ROZVOJE KARLOVARSKÉHO KRAJE	11
3.1	Prioritní oblast 1: Konkurenceschopnost	11
	Pilíř 1. A. Regionální inovační systém	12
3.1.1	Specifický cíl 1. A.1: Rozvoj výzkumných a vývojových kapacit firem	12
3.1.2	Specifický cíl 1. A.2: Kultura inovačního podnikání	13
3.1.3	Specifický cíl 1. A.3: Regionální inovační infrastruktura.....	14
	Pilíř 1. B. Lidské zdroje a vzdělávání pro konkurenceschopnost	15
3.1.4	Specifický cíl 1. B.1: Spolupráce v oblasti rozvoje lidských zdrojů	15
3.1.5	Specifický cíl 1. B.2: Kvalita a relevance ve vzdělávání.....	16
3.1.6	Specifický cíl 1. B.3: Rozvoj vzdělávacích kapacit kraje	18
	Pilíř 1. C. Kvalitní podnikatelské prostředí	19
3.1.7	Specifický cíl 1. C.1: Rozvoj firem v klíčových hodnotových řetězcích	19
3.1.8	Specifický cíl 1. C.2: Strategické zahraniční investice	20
3.1.9	Specifický cíl 1. C.3: Infrastruktura pro podnikání.....	20
3.2	Prioritní oblast 2: Cestovní ruch a lázeňství	22
3.2.1	Specifický cíl 2. 1: Vyvíjet aktivity destinačního managementu.....	23
3.2.2	Specifický cíl 2. 2: Zvýšit kvalitu lidských zdrojů v cestovním ruchu	25
3.3	Prioritní oblast 3: Sociální oblast a zdravotnictví.....	27
3.3.1	Specifický cíl 3. 1: Kvalitativně i kvantitativně dostačující nabídka poskytovaných sociálních služeb v kraji	28
3.3.2	Specifický cíl 3. 2: Zlepšování dostupnosti a kvality zdravotní péče, podpora zdravého životního stylu	30
3.4	Prioritní oblast 4: Životní prostředí.....	32
3.4.1	Specifický cíl 4. 1: Energie – zvýšit podíl obnovitelných zdrojů na výrobě energie a tepla a snížit energetickou náročnost budov	34
3.4.2	Specifický cíl 4. 2: Zvýšit podíl tříděného odpadu a jeho dalšího využívání	35
3.4.3	Specifický cíl 4. 3: Obnova/zachování přírodního prostředí a kulturní krajiny.....	35

3.4.4	Specifický cíl 4. 4: Environmentální výchova a osvěta, podpora občanských sdružení	37
3.4.5	Specifický cíl 4. 5: Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní	37
3.5	Prioritní oblast 5: Doprava	39
3.5.1	Specifický cíl 5. 1: Zlepšení napojení kraje na vnější nadřazenou dopravní síť	40
3.5.2	Specifický cíl 5. 2: Kvalitní spojení mikroregionálních center a jádrové oblasti kraje	42
3.5.3	Specifický cíl 5. 3: Rozvoj potenciálu letiště Karlovy Vary	43
3.6	Prioritní oblast 6: Veřejná správa a systém řízení bezpečnosti	45
3.6.1	Specifický cíl 6. 1: Řízení v územní samosprávě (kraj, obce), včetně dokončení informatizace ve veřejné správě	45
3.6.2	Specifický cíl 6. 2: Zvyšování efektivity a kvality poskytovaných služeb v oblasti veřejné správy	46
3.6.3	Specifický cíl 6. 3: Systém řízení bezpečnosti	46
4	INDIKÁTORY VÝSTUPŮ A VÝSLEDKŮ REALIZACE PRKK	48
4.1	Indikátory na úrovni celého PRKK	48
4.2	Prioritní oblast 1 - Konkurenceschopnost – pilíř A: Regionální inovační systém	49
4.3	Prioritní oblast 1 - Konkurenceschopnost – pilíř B: Lidské zdroje a vzdělávání pro konkurenceschopnost	49
4.4	Prioritní oblast 1 - Konkurenceschopnost – pilíř C: Kvalitní podnikatelské prostředí	50
4.5	Prioritní oblast 2 - Cestovní ruch a lázeňství	50
4.6	Prioritní oblast 3 - Sociální oblast a zdravotnictví	51
4.7	Prioritní oblast 4 - Životní prostředí	52
4.8	Prioritní oblast 5 - Doprava	53
4.9	Prioritní oblast 6 - Veřejná správa a systém řízení bezpečnosti	54
5	IMPLEMENTACE PROGRAMU ROZVOJE KARLOVARSKÉHO KRAJE	55
5.1.1	Zajištění implementace ve strukturách krajského úřadu	55
5.1.2	Role krajské samosprávy – představitelů kraje	56
5.1.3	Monitorování programu	56
5.1.4	Evaluace programu	57

1 ÚVOD

Program rozvoje územního obvodu Karlovarského kraje, (dále jen „PRKK“), je základním programovým dokumentem, určujícím záměry kraje ve sféře regionálního rozvoje. Aktualizace PRKK, zahájená v r. 2011 analýzou rozvojových charakteristik a potenciálu Karlovarského kraje a dokončená v r. 2012 aktualizací strategické části Programu, je směřována na období 2014-20, avšak předpokládá se, že projekty mohou začínat již v roce 2013.

PRKK byl zpracován v šesti pracovních skupinách, pro každou prioritu PRKK byla ustavena jedna pracovní skupina. Do pracovních skupin byli pozváni představitelé krajských pracovišť státních orgánů (např. úřad práce, CzechInvest), představitelé kraje a organizací zřizovaných krajem, představitelé neziskových organizací a sdružení i zástupci soukromého sektoru (podnikatelé, hospodářská komora). Do zvláštní průřezové pracovní skupiny, projednávající návrhy PRKK a oborových pracovních skupin, byli pozváni představitelé obcí, protože obcí především se dotýkají všechny priority PRKK a velká část jejich opatření. Celkem se jednání pracovních skupin v několika krocích účastnilo více než 100 osob představujících nejrozmanitější zájmy a zájmové skupiny v kraji.

Návrh priorit a globálních cílů PRKK byl připraven na základě Analýzy rozvojových charakteristik a potenciálu, na základě problémové analýzy (viz dále) a na základě původního Programu rozvoje Karlovarského kraje na roky 2007-13. Pracovní skupiny na úvodním jednání v lednu 2012 projednaly shora uvedenou analýzu a odsouhlasily členění PRKK do priorit. V dalších krocích pracovní skupiny navrhly cíl pro každou prioritu a rozvedly jej v každé prioritě do několika specifických cílů a do celé řady opatření.

Pro opatření jsou kromě jejich popisu uváděni také tzv. **garanti**, kteří budou zodpovídat za realizaci opatření vlastními silami nebo budou koordinovat realizaci opatření, případně budou usilovat o jeho realizaci v případě, kdy jeho zaměření nespadá do kompetence garanta. Garantem je v každém případě subjekt v kraji, který má zájem (měl by mít zájem) na realizaci opatření, přestože nemusí mít kompetence či finanční prostředky sám je realizovat. Pro každé opatření je také navržen **zdroj finančních prostředků**, z nichž by se mělo opatření realizovat. To neznamená, že finanční prostředky jsou nyní k dispozici, či že bylo se správcí příslušného zdroje jednáno; smyslem určení zdroje je prověřit, že takový zdroj pro příslušné opatření a jeho aktivit vůbec existuje a bude možné pro něj v budoucnosti připravit projekt. Toto určení je nicméně i tak pouze předběžné, protože např. nejsou schválena evropská Nařízení pro programovací období 2014-20, na jejichž základě bude známo věčné zaměření prostředků EU.

Aktualizace Programu rozvoje Karlovarského kraje měla kromě toho ještě dvě dodatečná zadání:

- 1) **Aktualizovat PRKK s ohledem na budoucí zaměření programů Kohezní politiky** – programů strukturálních a kohezního fondu, Politiky hospodářské a sociální soudržnosti. Protože se zatím předpokládá, že Kohezní politika EU bude hlavním zdrojem rozvojových prostředků v ČR po r. 2013, je rozumné brát při plánování rozvojových aktivit ohledy na její budoucí zaměření, která vyplývá z návrhů Nařízení. Na druhou stranu **PRKK není obsahově náplní budoucí Kohezní politiky podřízen**. V případech, kdy existují zřetelné a významné rozvojové potřeby či problémy a současně je již nyní zřejmé, že prostředky Kohezní politiky pro danou oblast nebudou pravděpodobně k dispozici, jsou opatření do Programu zařazena s poznámkou, že využití prostředků EU nebude patrně možné a bude nutno získat peníze ze

zdrojů kraje či státu. V některých opatřeních lze uvažovat také o možnosti financování ze zdrojů Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova.

- 2) **Součástí Programu rozvoje kraje, jako jeho první priorita, se stává Strategie rozvoje konkurenceschopnosti Karlovarského kraje**, která dále existuje jako (nyní také aktualizovaný) samostatný dokument. Zároveň je však integrována do PRKK, čímž se zdůrazňuje její klíčový a nezastupitelný význam pro rozvoj kraje jako celku, pro všechny jeho rozvojové aktivity, pro zlepšování životních podmínek obyvatel kraje a pro zvýšení atraktivity kraje. Priorita Konkurenceschopnost – tedy Strategie rozvoje konkurenceschopnosti Karlovarského kraje – je vzhledem k rozsahu dále členěna do 3 pilířů a teprve tyto jsou rozděleny do opatření. Tato priorita tak pokrývá klíčové zdroje konkurenceschopnosti: (i) inovační podnikání a využívání výsledků výzkumu a vývoje v podnikatelském sektoru, (ii) zlepšení kvality lidských zdrojů, zlepšení dostupnosti kvalifikovaných, vzdělaných a dovedných pracovníků, zejména v technických oborech a (iii) zlepšení prostředí pro podnikání a zvýšení přílivu zahraničních investic do kraje.

Jako součást aktualizace Programu rozvoje Karlovarského kraje byla zpracována také tzv. problémová analýza, která shrnujícím způsobem přehledně uvádí hlavní analytické poznatky, identifikuje klíčové problémy rozvoje kraje a jejich příčiny, stejně tak jako hlavní rozvojové potřeby a důvody, proč tyto potřeby existují. Tato problémová analýza je uvedena v příloze k tomuto dokumentu.

Přestože jednou z hlavních snah při aktualizaci dokumentu byla snaha uvádět konkrétní návrhy opatření, dostatečně úzce vymezené a tudíž s jasnými představami o způsobu jejich budoucí realizace, **zůstává Program stále příliš široce zaměřen a příliš rozsáhlý**. Program rozvoje kraje určuje strategické zaměření veřejných intervencí v příštích letech, stanovuje cíle, k nimž musí intervence na úrovni jednotlivých opatření přispívat a v některých případech zpřesňuje opatření až téměř na úroveň projektů, je-li to možné. Je však pravděpodobné, že realizace všech návrhů opatření PRKK v celém jejich rozsahu nebo naráz není realistická. Proto by měl být v návaznosti na schválení PRKK uložen úkol jednotlivým garantům opatření, případně příslušným odborům kraje, pokud je garantem opatření jiný subjekt, **dopracovat Akční plány pro jednotlivé priority a na období 2-3 let** s tím, že se budou každoročně vyhodnocovat a aktualizovat vždy na další rok.

Program rozvoje Karlovarského kraje je nástrojem veřejné intervence. To znamená, že i když je v některých částech směřován do oblasti soukromého sektoru – a klade si za cíl zlepšit podmínky pro podnikání a podnítit růst konkurenceschopnosti soukromých firem – jeho realizace je závislá na aktivitách veřejného sektoru, v mnoha případech přinejmenším na koordinačních aktivitách garantů jednotlivých opatření, jimiž jsou často odbory krajského úřadu či krajem zřizované organizace.

Realizace Programu rozvoje Karlovarského kraje proto bude možná jen tehdy, pokud kraj vyčlení finanční prostředky (a bude tak opakovaně činit každý rok) na jeho realizaci a pokud budou mít příslušné odbory k dispozici nutné kapacity personální a organizační. Pokud nebudou na Program rozvoje kraje vázány prostředky kraje, zůstane PRKK jen dokumentem bez reálného dopadu na zlepšení situace kraje a úsilí desítek členů pracovních skupin, kteří se do zpracování PRKK zapojili, bude zmařeno.

2 VIZE, CÍLE A PRIORITY PROGRAMU ROZVOJE KARLOVARSKÉHO KRAJE PRO OBDOBÍ 2014-2020

Při aktualizaci strategické části PRKK v r. 2012 bylo po dohodě pracovních skupin shledáno, že vize a globální cíle strategie PRKK se nemění a zůstávají v platnosti i na léta 2014-2020.

Strategickou vizí Karlovarského kraje tedy zůstává:

Karlovarský kraj, ekonomicky prosperující region, otevřený vůči evropským výzvám a impulsům, poskytující svým obyvatelům prostor pro kvalitní život založený na atraktivních přírodních podmínkách a sociálně vstřícném prostředí.

Tato vize se rozpadá do dvou globálních cílů, které zdůrazňují provázanost, neoddělitelnost a vzájemnou podmíněnost dvou dílčích skupin problémů, kterým Karlovarský kraj čelí. Třetí globální cíl zdůrazňuje postavení kraje na hranici Německa a jeho silné vazby na okolní německé regiony, které ze dvou stran kraj obklopují.

Globálními cíli pro roky 2014-2020 jsou:

- A. Růst ekonomické konkurenceschopnosti kraje**
- B. Růst atraktivity kraje pro jeho obyvatele**
- C. Intenzivnější přeshraniční vztahy – lepší spolupráce lidí, organizací a podniků**

Globální cíle znamenají, že růst konkurenceschopnosti a produktivity soukromého sektoru je klíčovým předpokladem hospodářského růstu kraje, a ten je základní a nezbytnou podmínkou toho, aby kraj byl přitažlivý pro současné i nové obyvatele. Tento globální cíl zároveň znamená, že bez zlepšení ekonomické konkurenceschopnosti se v současnosti špatné postavení kraje v ČR nemůže změnit a že hospodářský růst je první a nejdůležitější podmínkou jakéhokoliv rozvoje kraje v kterékoliv jiné oblasti.

První dva globální cíle jsou však dvěma stranami téže „rozvojové mince“. Jejich vzájemná závislost je dána tím, že bez příznivých a zlepšujících se životních podmínek v kraji, bez růstu jeho atraktivity, bude hospodářský růst mnohem obtížnější, pokud k němu bude vůbec docházet. I když je tedy hospodářský růst a zvyšování konkurenceschopnosti (soukromého sektoru), požadavkem a cílem hlavním, růst atraktivity kraje představuje jednak podmínku hospodářského růstu, jednak je také (a to zejména) cílem konečným, k němuž musí přispívat i hospodářský růst.

Třetím globálním cílem kraj vyjadřuje nezbytnost zužitkovat k dalšímu rozvoji hospodářství i ke zlepšení atraktivity kraje jeho již nyní dobré vztahy s německými okolními regiony. I když jak Karlovarský kraj, tak sousední německé kraje představují ve svých zemích periferní území, jejich

společný potenciál je značný a zatím není plně využíván. Intenzivnější spoluprací institucí a lepší provázaností obou území dojde jednak ke zlepšení podmínek v okrajových, příhraničních oblastech na české a německé straně a z lepšího propojení hospodářství budou profitovat podniky na obou stranách hranice. Třetí globální cíl je tedy svým způsobem horizontálním cílem a měl by se projevovat ve všech prioritách PRKK, v jejich opatřeních a dílčích aktivitách.

Uvedené globální cíle budou realizovány prostřednictvím 6 priorit a jejich opatření, jak je patrné z následujícího tabulkového přehledu.

Priorita	Specifické cíle priority	Opatření
1. Konkurenceschopnost	Pilíř 1.A. Regionální inovační systém	
	A.1: Rozvoj výzkumných a vývojových kapacit firem	A.1.1 Mapování regionálního potenciálu VaV a inovací A.1.2 Absorpční kapacita firem pro financování inovací
	A.2: Kultura inovačního podnikání	A.2.1 Regionální inovační síť A.2.2 Karlovarský inovační svět
	A.3: Regionální inovační infrastruktura	A.3.1 Inovační/podnikatelský inkubátor A.3.2 Vědeckotechnický park Karlovarského kraje (VTP)
	Pilíř 1.B. Lidské zdroje a vzdělávání pro konkurenceschopnost	
	B.1: Spolupráce v oblasti rozvoje lidských zdrojů	B.1.1 „Specialisté“ B.1.2 „Výzkumníci“ B.1.3 Spolupráce firmy-školy (SŠ i VŠ)
	B.2: Kvalita a relevance ve vzdělávání	B.2.1 Posílení kvality SŠ vzdělávání odpovídající potřebám místního trhu práce B.2.2 Rozvoj pedagogických dovedností učitelů, motivací a předpokladů žáků B.2.3 Moderní vybavení škol
	B.3: Rozvoj vzdělávacích kapacit kraje	B.3.1 Síť následného a celoživotního vzdělávání v kraji B.3.2 Infrastruktura pro terciární vzdělávání
	Pilíř 1.C. Kvalitní podnikatelské prostředí	
	C.1: Rozvoj firem v klíčových hodnotových řetězcích	C.1.1 Rozjezd podnikání/podnikavost C.1.2 Specializace (klíčová odvětví) ekonomiky kraje
	C.2: Strategické zahraniční investice	C.2.1 Strategické „aftercare“ služby pro investory C.2.2 Strategické přímé zahraniční investice
	C.3: Infrastruktura pro podnikání	C.3.1 Strategická průmyslová zóna nad-regionálního významu C.3.2 Průmyslové zóny/podnikatelské parky regionálního významu C.3.3 Brownfields C.3.4 Rozvoj infrastruktury pro využití moderních ICT
2. Cestovní ruch a lázeňství	2.1: Vyvíjet aktivity destinačního managementu	2.1.1 Aktivní propagace Karlovarského kraje jako atraktivní turistické destinace 2.1.2 Integrace jednotlivých forem cestovního ruchu v kraji 2.1.3 Zajištění kvalitativních standardů poskytovaných služeb v oblasti CR
	2.2: Zvýšit kvalitu lidských zdrojů v cestovním ruchu	2.2.1 Zvýšení kvality SŠ vzdělání v oblasti CR a jeho propojení s potřebami trhu 2.2.2 Zavedení kvalitního celoživotního vzdělávání v oblasti služeb v CR

Priorita	Specifické cíle priority	Opatření
3. Sociální oblast a zdravotnictví	3.1: Kvalitativně i kvantitativně dostačující nabídka poskytovaných sociálních služeb v kraji	3.1.1 Zkvalitnění a rozšíření sítě potřebných sociálních služeb pro seniory 3.1.2 Vyvážená, dostupná síť poskytovatelů sociálních služeb pro vybrané cílové skupiny 3.1.3 Vytvoření dostatečné a kvalitně fungující sítě sociálních služeb pro osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené na celém území kraje
	3.2: Zlepšování dostupnosti a kvality zdravotní péče, podpora zdravého životního stylu	3.2.1 Vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví 3.2.2 Motivace mladých absolventů oboru lékařství pro práci ve zdravotnických zařízeních v kraji 3.2.3 Zvýšit dostupnost preventivních služeb zdravotní péče v periferních lokalitách kraje a podpora zdravého životního stylu
4. Životní prostředí	4.1: Energie – zvýšit podíl obnovitelných zdrojů na výrobě energie a tepla a snížit energetickou náročnost budov	4.1.1 Podpora využívání obnovitelných zdrojů pro výrobu tepla a el. energie 4.1.2 Snižování energetické náročnosti veřejných budov
	4.2: Zvýšit podíl tříděného odpadu a jeho dalšího využívání	4.2.1 Podpora třídění komunálního odpadu a jeho dalšího využití
	4.3: Obnova/zachování přírodního prostředí a kulturní krajiny	4.3.1 Zachování/obnova kulturní krajiny ve venkovských lokalitách 4.3.2 Ochrana přírodně cenných lokalit a biodiverzity území 4.3.3 Podpora opatření ke snižování primární a sekundární prašnosti
	4.4: Environmentální výchova a osvěta, podpora obč. sdružení	4.4.1 Environmentální osvěta
	4.5: Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní	4.5.1 Snižování znečištění vod 4.5.2 Zlepšení jakosti pitné vody 4.5.3 Omezování rizika povodní
5. Doprava	5.1: Zlepšení napojení kraje na vnější nadřazenou dopravní síť	5.1.1 Dostavba rychlostní silnice R6 v celé její délce 5.1.2 Druhá etapa obchvatu města Aš a přeshraniční spojení s městem Rehau 5.1.3 Jihovýchodní obchvat města Cheb silnicí II/214 5.1.4 Zlepšení/zrychlení spojení Chebu s Plzní silnicí I/21 5.1.5 Rozvoj napojení kraje veřejnou (zejména vlakovou) dopravou na vnější dopravní síť
	5.2: Kvalitní spojení mikroregionálních center a jádrové oblasti kraje	5.2.1 Zlepšení dopravně-technického stavu silnice II/210 mezi Sokolovem a Kraslicemi, výstavba západního obchvatu Sokolova 5.2.2 Zlepšení dopravně-technického stavu silnice II/220 Karlovy Vary–Nejdek 5.2.3 Zlepšení dopravně-technického stavu silnice II/221, obchvat obce Hroznětín 5.2.4 Přeložení silnice I/20 od Toužimi směrem na Bochoř a dále v ose I/6 a zlepšení spojení oblastí Mariánskolázeňska a Tepelska na silnici I/6
	5.3: Rozvoj potenciálu letiště Karlovy Vary	5.3.1 Založení „Sdružení pro rozvoj linek letiště Karlovy Vary“ 5.3.2 Rozšíření a prodloužení vzletové a přistávací dráhy na letišti Karlovy Vary
6. Veřejná správa a systém řízení	6.1: Řízení v územní samosprávě (kraj, obce), včetně dokončení informatizace ve	6.1.1 Modernizace a zefektivnění chodu úřadů 6.1.2 Zefektivnění správních procesů

Priorita	Specifické cíle priority	Opatření
bezpečnosti	veřejné správě	
	6.2: Zvyšování efektivity a kvality poskytovaných služeb v oblasti veřejné správy	6.2.1 Modernizace a zavádění efektivnějších služeb veřejné správy 6.2.2 Modernizace vybavení potřebného pro efektivnější veřejné služby a jejich lepší dostupnost
	6.3: Systém řízení bezpečnosti	6.3.1 Zajištění a optimalizace fungování systému řízení bezpečnosti 6.3.2 Zajištění adekvátní infrastrukturní a materiální vybavenosti bezpečnostního systému 6.3.3 Zajištění informování, vzdělávání, prevence a přípravy obyvatelstva v oblastech ochrany zdraví, životů, životního prostředí a majetku

3 PRIORITY, SPECIFICKÉ CÍLE A OPATŘENÍ PROGRAMU ROZVOJE KARLOVARSKÉHO KRAJE

3.1 Prioritní oblast 1: Konkurenceschopnost

Cíl: Růst počtu a významu inovujících firem, které se prosazují na rostoucích a náročných globálních trzích, vykazují rostoucí přidanou hodnotu, rostoucí investice do inovací a VaV a tvoří nová kvalitní pracovní místa pro obyvatele kraje.

Hlavním problémem ekonomiky Karlovarského kraje je nízká míra hospodářského růstu a jeho trvalé zaostávání za ostatními regiony ČR. Prvotní příčiny tohoto vývoje lze hledat již ve stavu ekonomiky na počátku 90. let minulého století. Karlovarský kraj vstupoval do období transformace s velmi specifickou strukturou ekonomiky, kterou charakterizovala především vysoká specializace na odvětví výroby nekovových minerálních výrobků (porcelán, keramika, sklo, stavební hmoty), na něž byly navázané i další obory (strojírenství, energetika apod.). Rozpad původních hodnotových řetězců (resp. dodavatelско-odběratelských vztahů) a nutnost reorientace podniků na nové (zejména náročné a rychle rostoucí) trhy, která neproběhla příliš úspěšně, byly jednou z hlavních vnitřních příčin slabého hospodářského růstu kraje. Druhým, zásadním faktorem, byl nízký příliv zahraničních investorů (PZI). Ten pramenil z nedostatku atraktivních místních firem s růstovým potenciálem vhodných pro převzetí zahraničními investory a zároveň nedostatečnou atraktivitou kraje pro příliv silných, nových investorů. Blízkost Německa a relativně nízká cenová hladina však zapříčinila příchod převážně výrobních aktivit menších až středních německých firem, jejichž produkce se vyznačovala nízkou přidanou hodnotou, malou technologickou náročností a využíváním málo kvalifikované pracovní síly. Tyto firmy zaplnili mezery na trhu a kraji se tak téměř vyhnula druhá vlna přílivu PZI kolem roku 2000, která byla hlavním motorem výrazného ekonomického růstu většiny regionů ČR mezi roky 2003 a 2007. Nízká vzdělanostní úroveň obyvatelstva je dalším klíčovým problémem Karlovarského kraje, který má řadu multiplikačních efektů zasahujících do fungování mnoha dalších oblastí ekonomiky a společnosti. Nízký zájem uchazečů o technické a přírodovědné obory vzdělávání vede k nedostatku absolventů těchto oborů a tím k personálním problémům u zaměstnavatelů s touto odvětvovou strukturou.

První oblastí intervencí v rámci priority *Konkurenceschopnost* je zásadní posílení inovační kapacity hospodářství (viz 1. A.) v Karlovarském kraji, což zvýší konkurenceschopnost firem působících v kraji na náročných a rychle se měnících zahraničních trzích. Posílení inovační kapacity hospodářství kraje bude dosaženo zejména prostřednictvím: (i) vytváření podmínek pro rozvoj výzkumných a vývojových kapacit místních firem, jakožto základu inovačních aktivit v kraji, (ii) rozšíření pro-aktivní „kultury“ inovačního podnikání v kraji, čímž dojde ke zvýšení počtu firem, které konkurují prostřednictvím kontinuálních inovací svých produktů, (iii) rozvoje regionální inovační infrastruktury vytvářející fyzické a institucionální podmínky pro realizaci prvních dvou bodů. Je nutno zdůraznit, že v kraji již vzniká či vznikla (Cheb) podnikatelská a inovační infrastruktura financovaná ze soukromých zdrojů a/nebo s pomocí podpory z OP Podnikání a inovace. Klíčovým faktorem pro přínos této i nově vznikající infrastruktury je nabídka služeb v uvedené infrastruktuře, která teprve znamená přidanou hodnotu proti běžným komerčním zařízením. Současně je pro úspěch v tomto pilíři a prioritě

Konkurenceschopnost nezbytné, aby byla od počátku silná spolupráce a vzájemné vazby mezi různými zařízeními inovační infrastruktury. Jelikož je inovační potenciál v kraji slabý, je nezbytné, aby různá zařízení, zřizovaná kvůli jeho posílení, působila synergicky, navazovala na sebe, spolupracovala a navzájem se posilovala.

Zásadní podmínkou reálného využití takto vytvořených podmínek je dostupnost adekvátně kvalifikovaných a motivovaných lidských zdrojů pro inovačně orientované firmy.

Výše uvedené aktivity jsou silně provázány s opatřeními druhé oblasti intervencí, která podporuje zajištění dostupnosti adekvátně kvalifikovaných a motivovaných pracovníků pro firmy v Karlovarském kraji (viz 1. B.). Tento cíl bude naplňován: (i) rozšířením spolupráce škol, firem a institucí působících v oblasti vzdělávání a většího zapojení lidských zdrojů do vzdělávacích aktivit, (ii) zkvalitňováním vzdělávacího systému v Karlovarském kraji a (iii) podporou rozvoje vzdělávacích kapacit v kraji s akcentem na střední školy technického zaměření a aktivity v oblasti celoživotního vzdělávání. Zásadní výzvou pro výstupy těchto aktivit je zajištění dostupnosti dostatečného množství kvalifikovaných profesionálů pro potřeby místních firem. Jedním z nástrojů k dosažení výše uvedeného cíle je také optimalizace sítě a oborové struktury středních škol.

Vazba mezi druhou a třetí oblastí intervencí spočívá v provázání obsahu vzdělávání v kraji s potřebami místních firem v klíčových oborech/hodnotových řetězcích. Rozvoj podnikatelského prostředí (viz 1. C.) tedy představuje třetí specifický cíl prioritní oblasti *Konkurenceschopnost*. Cílem intervencí je posilovat a zlepšovat místní (krajské) ekonomické a institucionální podmínky, v nichž fungují zdejší firmy. Toho bude dosaženo podporou: (i) zvýšení intenzity zakládání nových firem a vytváření příznivých podmínek pro jejich dynamický růst stejně tak jako podmínek pro další expanzi již existujících firem, (ii) podporou příchodu strategických zahraničních investic, které nepřímo napomohou dokončit restrukturalizaci místních tradičních odvětví a (iii) vytvářením regionální podnikatelské infrastruktury, čímž selepší fyzické i institucionální podmínky pro rozvoj inovačního podnikání v kraji.

Pilíř 1. A. Regionální inovační systém

Strategický cíl: Zvýšit intenzitu a výsledky výzkumu a vývoje ve firmách a jejich uplatnění na trhu, zvýšit inovační výkonnost podniků, zavést a rozšířit kulturu inovačního podnikání v kraji

3.1.1 Specifický cíl 1. A.1: Rozvoj výzkumných a vývojových kapacit firem

Zvýšit v kraji počet (i podíl) inovujících firem, které se cíleně zabývají výzkumem a vývojem, vykazují nadprůměrný růst produktivity, tvoří nová kvalitní pracovní místa a přispívají k ekonomickému růstu kraje.

Opatření 1. A.1.1 Mapování regionálního potenciálu VaV a inovací

Cílem opatření je neustále **vyhledávat firmy (a jednotlivce) s inovačním potenciálem, které svým rozvojem mohou významně přispět k růstu HDP v kraji** a tvorbě nových kvalitních pracovních míst, a které budou dále diverzifikovat regionální ekonomiku. Součástí realizace opatření je vytvoření databáze inovačních firem v kraji (částečně již realizováno), program návštěv a udržování kontaktů

s těmito firmami, mapování jejich potřeb, potenciálu inovací, VaV a spolupráce, poskytování individualizované asistence. Součástí mapování i databáze bude také oddíl věnující se organizacím a iniciativám nabízejícím podporu rozvoji inovačního podnikání v kraji – registr poradců a služeb pro inovační podnikání.

Financování: Karlovarský kraj / KARP, SF EU

Garant opatření: Karlovarská agentura rozvoje podnikání (KARP) – Inovační poradenské centrum (IPC)

Předpokládaný realizátor: KARP - IPC

Opatření 1. A.1.2 Absorpční kapacita firem v kraji pro financování inovací

Cílem opatření je zvýšit celkovou absorpční kapacitu firem v kraji pro smysluplné využití vnější podpory k zavádění inovací, zvyšování produktivity, konkurenceschopnosti a genezi nových kvalitních pracovních míst. Opatření bude realizováno prostřednictvím programu školení, koučingu a cílené asistence „na míru“ (např. dle velikosti a fáze rozvoje, dle oboru / typu podnikání, dle dostupných vnějších zdrojů / programu apod.) pro skupiny firem identifikované v rámci opatření A.1.1.

Absolvování programu bude stvrzeno certifikací podniku (o absolvování) a jeho projektu (předběžné posouzení). Smyslem opatření není vytvořit závislost firem v kraji na vnějším financování, ale urychlit životaschopné rozvojové a inovační podnikatelské záměry, které by se bez vnějších prostředků realizovaly pomaleji nebo vůbec. Naopak pomoc podnikům při rozhodování o zapojení vhodného typu cizích zdrojů bude součástí programu. Firmy v jiných krajích umí získat informace a produktivně využít vnější podporu pro své podnikání lépe než firmy v Karlovarském kraji (viz zpracované analýzy) a úkolem tohoto opatření je tuto situaci systematicky změnit.

Financování: Karlovarský kraj / KARP, SF EU

Garant opatření: KARP - Inovační poradenské centrum (IPC)

Předpokládaný realizátor: KARP - IPC

3.1.2 Specifický cíl 1. A.2: Kultura inovačního podnikání

Zvýšit povědomí o potřebě inovací, výzkumu a vývoje pro urychlení růstu místních firem a zastavení zaostávání regionální ekonomiky, vytvořit v kraji prostředí podporující inovační podnikání.

Opatření 1. A.2.1 Regionální inovační síť

Cílem opatření je podpořit vznik sítě inovačních firem a dalších subjektů podporujících inovace v Karlovarském kraji. V návaznosti na opatření A.1.1 vytvořit a spravovat webovou databázi inovačních firem v kraji a databázi služeb a produktů pro inovující firmy. Součástí webu bude i otevřeně přístupný zdroj textů, případů a praktických návodů jak snadno zavádět inovace - „co mi to přinese?“. Web bude propojen s regionálním periodikem o inovacích, trhu práce VaV specialistů, včetně propagace úspěšných případů ad. Dále pak ve vazbě na A.1.1 poskytnout informace a asistenci při zapojování firem z Karlovarského kraje do technologických platforem ČR a Evropy – zapojení karlovarské regionální inovační sítě do národních a nadnárodních inovačních sítí.

Financování: Karlovarský kraj / KARP, SF EU

Garant opatření: Karlovarský kraj, KARP - Inovační poradenské centrum (IPC)

Předpokládaný realizátor: KARP - IPC

Opatření 1. A.2.2 Karlovarský inovační svět

Vytvořit dlouhodobou iniciativu/kampaň, včetně značky (např. Karlovarský inovační svět), která se stane prezentačním rozhraním pro komunikaci s veřejností o souboru opatření týkajících se inovačního podnikání a posilování konkurenceschopnosti v Karlovarském kraji. Součástí bude publicita - regionální periodikum (včetně e-verze) o inovacích, technologickém transferu apod., dále pak série odborných přednášek/seminářů pro manažery a majitele firem na téma „Inovace, VaV ve firmách“ – příklady odjinud, dle oborů, geograficky, dále specializovaná školení v „inovačním podnikání“ pro (i) zaměstnance VaV oddělení firem, (ii) začínající/existující podnikatele. Součástí bude i každoroční soutěž „Inovační firma roku“ (sekce dle oborů, dle typu inovace – výroková, procesní, technologická firma roku, „nápad roku“, apod.). Dále sem patří také příspěvky na inovační projekty místních firem v podobě tzv. „Inovačních voucherů“ (již v realizaci) a zprostředkování přístupu do vzdělávacího programu „Inovační akademie“. Součástí tohoto opatření je rovněž vytvoření zvláštního fondu na financování inovačních projektů – Regionálního fondu podpory inovačního podnikání (RFPIP) a krajské Rady pro vědu, výzkum a inovace (RVVI).

Smyslem opatření je rozšířit povědomí o potřebě inovací, výzkumu a vývoje pro růst firem, motivovat zejména podnikatele, živnostníky a budoucí majitele firem k zavádění inovací, „Karlovarský inovační svět“ je také dlouhodobou kampaní na podporu změny image kraje od tradičních odvětví a postupů k inovacím a znalostní ekonomice.

Financování: Karlovarský kraj (RFPIP) / KARP, SF EU

Garant opatření: Karlovarský kraj (RVVI), KARP - Inovační poradenské centrum (IPC)

Předpokládaný realizátor: KARP – IPC, Karlovarský kraj – zřízení Regionálního fondu podpory inovačního podnikání (RFPIP)

3.1.3 Specifický cíl 1. A.3: Regionální inovační infrastruktura

Vybudovat v kraji systém regionální infrastruktury (fyzické podmínky a související služby) podporující vznik a rozvoj nových inovačních firem, a zavádění inovací a realizaci výzkumu a vývoje v existujících firmách.

Opatření 1. A.3.1 Inovační/podnikatelský inkubátor

Ve spolupráci s městy vytipovat umístění a zaměření, vyhodnotit realizovatelnost, navrhnout model provozu a následně založit a provozovat specializovaný(-é) „inkubátor(y)“ pro nové firmy, které mají ambici vytvářet/rozvíjet svůj (high-tech) produkt prostřednictvím VaV, ale nemají infrastrukturu a potřebují související služby. V případě inkubátoru krajského významu bude výhodné pověřit KARP jeho řízením, případně kancelář KARP v něm nebo v těsné blízkosti (viz A.3.2 VTP) i umístit (nebo alespoň IPC). Aktivita vyvíjená inkubátorem budou důležitou součástí kampaně Karlovarský inovační svět. Aktivita inovačního inkubátoru a podnikatelského inkubátoru, i další obdobné infrastruktury by měly být koordinovány také s hospodářskou komorou, která by měla rozvíjet služby, poskytované v této infrastruktuře.

Financování: Karlovarský kraj (RFPIP), města, SF EU

Garant opatření: Karlovarský kraj, KARP - Inovační poradenské centrum (IPC)

Předpokládaný realizátor: KARP – IPC, APDM

Opatření 1. A.3.2 Vědeckotechnický park Karlovarského kraje (VTP)

Na základě zpracované studie proveditelnosti a schválené žádosti o poskytnutí dotace z vhodného dotačního programu (OPPI – Program Prosperita) založit a vybudovat v Karlovarském kraji vědeckotechnický park, který bude prostředím pro rozvoj technologicky vyspělých firem, místem pro další fázi růstu inovačních firem vycházejících z inkubátoru, prostorem pro lokalizaci vyspělých aktivit zahraničních investorů (např. výzkumná oddělení), případně poskytujícím transfer vyspělých technologií a znalostí. Krajský vědeckotechnický park bude zřízen na základě analýzy poptávky a společně s projektem inkubátoru (jako jeden společný komplex budov), jeho řízením a provozem může být pověřena například KARP. Je vhodné podporovat umístění pobočky VaV instituce či výzkumného oddělení VŠ do VTP.

Financování: Karlovarský kraj (RFPIP), SF EU

Garant opatření: Karlovarský kraj, KARP - Inovační poradenské centrum (IPC)

Předpokládaný realizátor: KARP – IPC, APDM

Pilíř 1. B. Lidské zdroje a vzdělávání pro konkurenceschopnost

Strategický cíl: Zvýšit dostupnost kvalifikovaných odborníků pro potřeby rozvoje podnikání v klíčových sektorech / hodnotových řetězcích ekonomiky Karlovarského kraje.

3.1.4 Specifický cíl 1. B.1: Spolupráce v oblasti rozvoje lidských zdrojů

Podpořit v kraji rozvoj kooperačních vazeb mezi firmami a školami (včetně vysokých škol působících mimo kraj) a mezi firmami a studenty s cílem zajistit do budoucna dostatek relevantně kvalifikovaných lidských zdrojů pro rozvoj podniků v Karlovarském kraji.

Opatření 1. B.1.1 „Specialisté“

Zavést a rozšířit **systém spolupráce firem podnikajících v Karlovarském kraji se studenty VŠ** již v průběhu jejich studia na VŠ. Podstatou programu bude vytvoření kontaktu firma-student již na konci SŠ/počátku VŠ studia (zaměřeno na zvýšení návratnosti místních talentů ze studií zpět do kraje). V rámci vytvořeného kontaktu firma „usměrňuje“ studenta (obsah diplomové práce, semestrálních a ročníkových prací, průběžné praxe/stáže a kontakt s praxí ve firmě ad.) v průběhu jeho studia, na jehož konci firma získává vysokoškolsky vzdělaného zaměstnance, který je již obeznámen s prostředím ve firmě a obsahem své budoucí práce. Takový nový zaměstnanec (absolvent) vykazuje podstatně vyšší produktivitu práce (snížení nákladů na zaučení) než bez kontaktu s firmou před nástupem. Kromě toho je takto vytvářen také prostor pro spontánní rozvoj různých forem spolupráce mezi profesory VŠ a danou firmou. Pro účely této a další navazující spolupráce (viz B.1.2 a B.1.3) mezi místními firmami a vysokými školami resp. jejich studenty je součástí tohoto opatření rovněž vytvoření zvláštního fondu na financování zvyšování vzdělanosti místních obyvatel – Fondu vzdělanostní společnosti Karlovarského kraje (FVS).

Financování: Karlovarský kraj (FVS) / KARP, SF EU

Garant opatření: Karlovarský kraj, KARP – Centrum rozvoje lidských zdrojů (CRLZ)

Předpokládaný realizátor: KARP – CRLZ, Karlovarský kraj – zřízení Fondu vzdělanostní společnosti Karlovarského kraje (FVS)

Opatření 1. B.1.2 „Výzkumníci“

Vyhlásit a realizovat **program financující spolupráci místních firem a studentů doktorských programů VŠ**. Princip je obdobný jako u opatření „Specialisté“ s tím rozdílem, že se jedná o studenty, kteří s firmou spolupracují/budou spolupracovat na firemním VaV. Součástí tohoto programu je financování vzdělávání špičkových zaměstnanců místních firem na VŠ v tuzemsku nebo zahraničí – firma vyšle zaměstnance na studia, zaměstnanec je příjemce účelové dotace, jinak obdobný princip průběžného financování dle etap a kontrola firmou.

Financování: Karlovarský kraj (FVS) / KARP, SF EU

Garant opatření: Karlovarský kraj, KARP – Centrum rozvoje lidských zdrojů (CRLZ)

Předpokládaný realizátor: KARP – CRLZ, Karlovarský kraj – zřízení Fondu vzdělanostní společnosti Karlovarského kraje (FVS)

Opatření 1. B.1.3 Spolupráce firmy-školy (SŠ i VŠ)

Cílem opatření je **významně posílit vzájemnou spolupráci škol a podniků** v Karlovarském kraji prostřednictvím několika provázaných aktivit. Zejména je to mapování potřeb firem Karlovarského kraje z hlediska spolupráce se vzdělávacími institucemi a koordinace / asistence při vytváření partnerských vazeb - „párování“.

Dále je to monitorování a podpora náborových (i společných) kampaní místních firem na VŠ mimo kraj. Posilování vazeb: firmy – školy – studenti/žáci – rodiče: Soutěže studentů – např. „Studentský podnikatelský záměr/projekt roku“. Cílem je učit studenty podnikatelským dovednostem a podnikání (včetně posilování ochoty podstupovat podnikatelské riziko) – projekty hodnotí zástupci firem - vítěz „realizuje“ pod vedením garanta-firmy svůj projekt. Soutěž zároveň posílí kulturu podnikavosti a přispěje k oboustranně výhodné vazbě firma – student, bude do budoucna generovat nejen kandidáty na podporu z FVS, ale rovněž potenciální úspěšné místní mladé podnikatele

Financování: Karlovarský kraj (FVS) / KARP, SF EU

Garant opatření: Karlovarský kraj, KARP – Centrum rozvoje lidských zdrojů (CRLZ)

Předpokládaný realizátor: KARP – CRLZ, Karlovarský kraj – zřízení Fondu vzdělanostní společnosti Karlovarského kraje (FVS), Hospodářská komora

3.1.5 Specifický cíl 1. B.2: Kvalita a relevance ve vzdělávání

Zvýšit kvalitu a relevanci vzdělávání v Karlovarském kraji zapojením firem do tvorby obsahu vzdělávání, vytvořením podmínek pro růst kvalifikace pedagogů a modernizací vybavení škol.

Opatření 1. B.2.1 Posílení kvality SŠ vzdělávání odpovídající potřebám místního trhu práce

Cílem opatření je **upravit obsahy a metody výuky tak, aby zlepšovaly profily absolventů středních škol z hlediska jejich využitelnosti v praxi, zejména ve firmách Karlovarského kraje. Zajistit**

spolupráci středních škol a významných podniků v kraji, případně i mimo něj (např. SPŠ Ostrov a podniky v průmyslové zóně Verne u Klášterce nad Ohří) na obsahu výuky (rovněž ve spolupráci s MŠMT) a zejména organizaci a zajištění praxe, ale i účasti odborníků/pracovníků firem přímo na výuce. Cílem by mělo být udržovat tradiční technické vzdělávací obory a modernizovat jejich obsah ve vztahu k potřebám trhu práce, zvyšovat kvalitu jejich absolventů a posilovat vazby škol a firem. Součástí opatření bude databáze předmětů, jejich cílů a přehled základních znalostí a dovedností získaných jejich absolvováním.

Financování: Karlovarský kraj – střední školy, SF EU

Garant opatření: Karlovarský kraj – střední školy

Předpokládaný realizátor: Karlovarský kraj – střední školy, Hospodářská komora

Opatření 1. B.2.2 Rozvoj pedagogických dovedností učitelů, motivací a předpokladů žáků

Zajistit, aby pedagogičtí pracovníci rozuměli potřebám firem v kraji, pracovali na zvyšování své kvalifikace a promítali nově získané znalosti a zkušenosti z firemního prostředí do výuky. Vytvořit víceleté plány vzdělávacích programů pro učitele a poradce na školách, včetně mezinárodních výměnných stáží učitelů (a studentů). Zajistit pro učitele dlouhodobější praxe ve firmách, realizovat pravidelné workshopy s prezentacemi firem v kraji pro učitele ale i žáky/studenty. Podporovat spolupráci učitelů s partnerskými firmami škol - při výuce, řízení praxí, apod.

Adekvátně cílit na preference a další studijní orientaci žáků posledních ročníků ZŠ – interaktivní a zajímavou formou (soutěž, exkurze aj.) propagovat vzdělávací obory potřebné na trhu práce v regionu (např. formou krajské burzy středních škol), o které není ze strany žáků a jejich rodičů příliš velký zájem (zejména technické obory) a zvyšovat informovanost žáků a rodičů o možnostech následného pracovního uplatnění. Zvyšovat předpoklady žáků pro tyto obory a zlepšovat jejich jazykovou vybavenost především s důrazem na německý a anglický jazyk.

Financování: Karlovarský kraj – střední školy, SF EU

Garant opatření: Karlovarský kraj – střední školy

Předpokládaný realizátor: Karlovarský kraj – střední školy

Opatření 1. B.2.3 Moderní vybavení škol

Zlepšit vybavení zejména těch středních škol v kraji, které připravují kvalifikované pracovníky pro klíčová růstová odvětví/obory v Karlovarském kraji. Připravit analýzy potřeb škol (ve vazbě na požadavky firem na absolventy) a víceleté programy zlepšení vybavení škol – systém bude výrazněji podporovat tzv. „klíčové školy“ (koncentrace omezených prostředků). Zapojit firmy do spolufinancování (sponzoringu) vybavení škol. Zajistit využívání těchto modernizovaných kapacit a vybavení v souvislosti se systémem následného a celoživotního vzdělávání podporovaného opatřením B.3.1.

Financování: Karlovarský kraj – střední školy, SF EU

Garant opatření: Karlovarský kraj – střední školy

Předpokládaný realizátor: Karlovarský kraj – střední školy

3.1.6 Specifický cíl 1. B.3: Rozvoj vzdělávacích kapacit kraje

Vytvořit podmínky pro rozvoj takových vzdělávacích kapacit a infrastruktury, které budou produkovat kvalifikované pracovníky potřebné pro rozvoj firem v kraji.

Opatření 1. B.3.1 Síť následného a celoživotního vzdělávání v kraji

Vytvořit regionální síť institucí poskytujících celoživotní vzdělávání (obdoba VOŠ) pro středoškolské absolventy a další osoby, kteří se nemohou uplatnit na trhu práce. Tato síť by měla být zastřešena celokrajskou organizací, např. centrem dalšího vzdělávání. Iniciátory by měly být střední školy ve spolupráci s firmami, které by při využití svých školních kapacit nabízely dlouhodobější (1 rok i více) odborné vzdělávání v rámci celoživotního vzdělávání s využitím znalostí a potřeb místního trhu práce a nejvýznamnějších zaměstnavatelů. Tyto aktivity budou přispívat k přípravě zaměstnatelných lidských zdrojů zvyšujících konkurenceschopnost firem.

Podporovat **absolventské praxe žáků a studentů**, kteří dokončili SŠ či VŠ a nemají zaměstnání – „vzdělávat a zaměstnat“. Vytvořit systém střednědobých praxí (trainee program), do kterého budou zapojeny firmy z regionu, které se budou podílet na dozdělení a přizpůsobení absolventů potřebám trhu práce. Určitá část nákladů s tímto procesem může být firmám hrazena ze SF EU případně jiných dotačních programů. Podmínkou by mělo být čerstvě ukončené vzdělání absolventů (max. 1 rok od ukončení studia). Cílem je snížit v kraji relativně vysokou nezaměstnanost absolventů a přizpůsobit jejich kompetence potřebám místních firem.

Významnou součástí sítě institucí poskytujících celoživotní i následné vzdělávání absolventů středních a vysokých škol a dalších osob neuplatněných na trhu práce bude **Informačně-vzdělávací středisko Karlovarského kraje (IVS)**.

Financování: Karlovarský kraj, SF EU

Garant opatření: Karlovarský kraj, KARP – Centrum rozvoje lidských zdrojů (CRLZ)

Předpokládaný realizátor: Karlovarský kraj – střední školy, KARP – CRLZ, APDM

Opatření 1. B.3.2 Infrastruktura pro terciérní vzdělávání (univerzitní kampus)

Identifikovat možné oblasti dalšího rozvoje terciérního vzdělávání v Karlovarském kraji v návaznosti na klíčové obory / odvětví. Podpořit rozvoj (kvantitativní/kvalitativní hledisko) existujícího terciérního vzdělávání v Chebu, Mariánských Lázních a Karlových Varech. Připravit studii proveditelnosti vzniku vysokoškolského kampusu (nebo instituce technického terciérního vzdělávání) v Karlových Varech nebo v Sokolově.

Financování: Karlovarský kraj, SF EU, VŠ

Garant opatření: Karlovarský kraj, KARP – Centrum rozvoje lidských zdrojů (CRLZ)

Předpokládaný realizátor: Karlovarský kraj, VŠ, KARP – CRLZ

Pilíř 1. C. Kvalitní podnikatelské prostředí

Strategický cíl: Vytvářet podmínky pro produktivní odvětvovou a územní specializaci ekonomiky kraje, zvyšování přínosu PZI pro ekonomiku kraje a spolupráci mezi firmami v klíčových hodnotových řetězcích, což povede k vyšší kolektivní efektivitě, vyšší přidané hodnotě realizované firmami v kraji a rozvoji regionálně specifické konkurenční výhody.

3.1.7 Specifický cíl 1. C.1: Rozvoj firem v klíčových hodnotových řetězcích

Podpořit vznik nových a rozvoj stávajících firem v klíčových hodnotových řetězcích ekonomiky karlovarského kraje.

Opatření 1. C.1.1 Rozjezd podnikání/podnikavost

Vytvořit a realizovat regionální **program osvěty, poradenství a asistence začínajícím** podnikatelům s cílem zvýšit čistou tvorbu firem v oborech, které představují růstový potenciál pro ekonomiku kraje.

Smyslem realizace programu je generovat zájem o podnikání, usnadnit jeho start a rozjezd, pomoci zvýšit šance na přežití, urychlit a motivovat růst, propojit podnikatele s informacemi, zdroji financování (SF EU ale i další) i zakázek (např. PZI), poskytnout služby pro nové firmy zakládané absolventy škol (návaznost na výstupy aktivit v oblasti intervencí B), případně spin-off vzniklé z jiných firem. V rámci poradenství/asistence (popř. vzdělávání) bude jedním z klíčových směrů zaměření pomoci oblast strategického plánování a marketingu firem. Tyto aktivity budou úzce provázány s poradenstvím v oblasti inovací v rámci první oblasti intervencí.

Financování: Karlovarský kraj, KARP, SF EU

Garant opatření: KARP – Investorské centrum (IC)

Předpokládaný realizátor: KARP - IC, CzechInvest, Hospodářská komora

Opatření 1. C.1.2 Specializace (klíčová odvětví) ekonomiky kraje

Identifikovat klíčová, nosná rozvojová odvětví a podpořit vznik a rozvoj takových forem kooperačních iniciativ (např. formou klastrů) v těchto odvětvích, která přispějí k růstu konkurenceschopnosti firem v nich zapojených.

Mapování, specializované poradenství a školení (s důrazem na rozvoj schopností využívat moderních metod strategického plánování a moderního marketingu ve firmách v kraji), podpora přípravy kooperačních projektů. Podpora tvorby informací o trzích, trendech a vývoji pro výstupy kooperačních uskupení (market foresight), ve spolupráci s Inovačním centrem KARP (viz A3).

Financování: Karlovarský kraj, KARP, SF EU

Garant opatření: KARP – Investorské centrum (IC)

Předpokládaný realizátor: KARP – IC, CzechInvest, Hospodářská komora

3.1.8 Specifický cíl 1. C.2: Strategické zahraniční investice

Podpořit vyšší míru integrace stávajících zahraničních firem s prostředím a firmami kraje a přilákat zahraniční investice s vyšší přidanou hodnotou, které budou vhodně diverzifikovat a doplňovat klíčová odvětví kraje (snížit závislost kraje).

Opatření 1. C.2.1 Strategické „aftercare“ služby pro investory

Maximalizovat ekonomický přínos z již usídlených zahraničních (vnějších) investorů v kraji - mapovat potřeby / problémy těchto investorů v kraji, včetně jejich potenciálu spolupráce s firmami a institucemi v Karlovarském kraji (např. zapojení do inovačních aktivit, subdodávky, sponzoringu škol, apod.), případně vyvíjet tlak na změnu typu aktivit realizovaných v kraji směrem k vyšší přidané hodnotě. Ve spolupráci s agenturou CzechInvest (CI) hledat řešení problémů investorů, předvídat hrozbu jejich odchodu, apod. Koordinovat vzájemné aktivity aktérů v oblasti aftercare (KARP, kraj, města, CzechInvest, Hospodářské komory).

Přestože je opatření zaměřeno hlavně na zahraniční investory, nemělo by na ně být omezeno. V případě úspěšně rostoucích domácích/místních firem by i těmto firmám měla být poskytována služba after-care.

Financování: KARP, SF EU

Garant opatření: KARP – Investorské centrum (IC)

Předpokládaný realizátor: KARP – IC, CzechInvest, Hospodářská komora

Opatření 1. C.2.2 Strategické přímé zahraniční investice

Ve spolupráci s agenturou CzechInvest aktivně vyhledávat, oslovovat a lákat takové investory, kteří vhodně doplní odvětvovou skladbu a hodnotové řetězce v Karlovarském kraji a zvýší tak její výkonnost, konkurenceschopnost, potenciál růstu a tvorby nových kvalitních pracovních míst. Tyto aktivity je nutné realizovat za podpory různých marketingových nástrojů (web, prezentace, propagační a prezentační materiály apod.) a vyvíjet spolu s přípravou fyzické infrastruktury v rámci cíle C.3.

Financování: KARP, SF EU

Garant opatření: KARP – Investorské centrum (IC)

Předpokládaný realizátor: KARP – IC, CzechInvest, města, Hospodářská komora

3.1.9 Specifický cíl 1. C.3: Infrastruktura pro podnikání

Vybudovat strategickou podnikatelskou infrastrukturu, která společně se špičkovou inovační infrastrukturou (A.3) podpoří rozvoj globálně konkurenceschopných aktivit soukromých firem podnikajících v kraji.

Opatření 1. C.3.1 Strategická průmyslová zóna nad-regionálního významu

Připravit strategickou průmyslovou zónu, která nemusí být významná svou velikostí, ale typem zamýšlených aktivit, které přímo podpoří další rozvoj oborů, představujících největší růstový potenciál pro Karlovarský kraj. Soustředit cílenou aktivitu na usídlení firem s velkou přidanou

hodnotou, ať už rozvojem investic v kraji existujících, nebo přitažením investic nových. Investoři v této zóně by měli také rozšiřovat potenciál trhu pro místní firmy v kraji.

Financování: Investoři (Karlovarský kraj, města, Sokolovská uhelná, právní nástupce a.s.), SF EU

Garant opatření: Karlovarský kraj, odbor regionálního rozvoje

Předpokládaný realizátor: Sokolovská uhelná, právní nástupce, a.s., Karlovarský kraj, Město Sokolov, CzechInvest

Opatření 1. C.3.2 Průmyslové zóny/podnikatelské parky regionálního významu

Podporovat rozvoj městských průmyslových parků a podnikatelských nemovitostí s důrazem na rozvoj subregionální specializace v oborech s vyšší přidanou hodnotou. Vznik průmyslových parků regionálního/místního významu koordinovat s aktivitami při regeneraci brownfields (opatření C.3.3).

Financování: Města a obce, SF EU

Garant opatření: Karlovarský kraj, odbor regionálního rozvoje

Předpokládaný realizátor: Karlovarský kraj, dotčená města a vlastníci pozemků

Opatření 1. C.3.3 Brownfields

Koordinovat regeneraci nevyužívaných objektů v intravilánech měst/příměstském a venkovském prostoru v kraji (brownfields) tak, aby nové funkce a charakter těchto regenerovaných objektů a areálů podporovaly podnikavost obyvatel/nabízely vysoce kvalitní podnikatelské nemovitosti pro využití firmami v odvětvích klíčových nebo podpůrných z hlediska konkurenceschopnosti Karlovarského kraje.

Financování: Karlovarský kraj, města a obce, SF EU

Garant opatření: Karlovarský kraj, odbor regionálního rozvoje

Předpokládaný realizátor: města a obce, CzechInvest, soukromí investoři a developři

Opatření 1. C.3.4 Rozvoj infrastruktury pro využití moderních ICT

Podporovat rozvoj kapacitní infrastruktury pro využití nejmodernějších ICT ve firmách i domácnostech.

Financování: Karlovarský kraj, města a obce, SF EU

Garant opatření: Karlovarský kraj, odbor regionálního rozvoje

Předpokládaný realizátor: Karlovarský kraj, města a obce, soukromé firmy

3.2 Prioritní oblast 2: Cestovní ruch a lázeňství

Cíl: Zvýšit přínos cestovního ruchu a lázeňství k ekonomickému růstu kraje, snížit zranitelnost odvětví a zvýšit efektivitu a kvalitu poskytovaných služeb.

Cestovní ruch představuje pro ekonomiku Karlovarského kraje významné odvětví. Aktivita v oblasti cestovního ruchu a přímo navázaných službách se podílí zhruba 10 % na tvorbě HDP v regionu, což je mezi kraji v Česku nejvyšší hodnota. Vzhledem k populační velikosti dosahuje Karlovarský kraj také relativně nejvyššího počtu přenocování návštěvníků v porovnání s ostatními regiony v ČR. Území kraje disponuje mnoha přírodními, kulturními i historickými atraktivitami, přesto jednoznačně největší a nejvyužívanější je potenciál v oblasti lázeňství, relaxačních a regeneračních pobytů a zdravotního CR. Do zařízení v kraji míří více než 90 % zahraničních lázeňských návštěvníků Česka a významný je i podíl tuzemských klientů. Potenciál ostatních forem CR není prozatím v kraji dostatečně využíván a zejména není provázán s hlavním produktem, lázeňstvím. Nabídka jednotlivých produktů cestovního ruchu tak působí izolovaně.

Hlavním deficitem v oblasti cestovního ruchu je nízká míra vzájemné spolupráce jednotlivých aktérů na regionálním trhu a nedostatečně rozvinutá ucelená propagace kraje jako celku s důrazem na jeho hlavní atraktivity. Na dnes vysoce konkurenčním trhu, kde Karlovarský kraj soutěží s dalšími převážně lázeňskými regiony ve střední a západní Evropě, je nutné vytvářet pro návštěvníky dostatečně širokou a kvalitní nabídku produktů. Kraj se v současnosti soustředí na úzkou a omezenou cílovou skupinu, kterou představují především klienti lázní z Německa a zemí bývalého SSSR. Tato orientace se může stát do budoucna bariérou pro další rozvoj CR, neboť německý trh již delší dobu vykazuje pokles a ruský trh se v současných zdrojových regionech/oblastech blíží nasycení. V Rusku a dalších východoevropských zemích však existují města a regiony s dosud nevyužitým potenciálem, na který mohou i v budoucnu lázeňské resorty zacílit svou nabídku v koordinaci s letištěm Karlovy Vary a jím nabízenými linkami a společnou propagací a dalšími akcemi získávat novou klientelu. Na obou hlavních trzích, ale nejen na nich, existují v současnosti obdobné problémy – nabízené produkty CR nejsou dostatečně atraktivní pro mladší generace návštěvníků. Ti hledají aktivnější formy trávení dovolené a atraktivnější města a místa se širší nabídkou produktů, které však mohou být také spojeny s relaxačními/lázeňskými/wellness formami CR, které mají v kraji tradici. Bude nutné se více zaměřit také na domácí hosty, jejichž počet dlouhodobě klesá. Reálnou hrozbou pro český trh je očekávané výrazné omezení počtu pobytů, které klientům hradí zdravotní pojišťovny. Kraj i lázeňské resorty tak musí zůstat dostatečně atraktivní a konkurenceschopné pro domácí návštěvníky i po této změně podmínek na trhu.

Klíčovou oblastí intervencí kraje by měl být cílený a účinný způsob marketingové propagace regionu jako celku a jeho hlavních produktů v oblasti cestovního ruchu (nejen lázeňský trojúhelník) na cílových trzích, integrace a provázání jednotlivých forem CR v kraji a vytváření podmínek pro vznik společných nabídek, případně balíčků zahrnujících několik produktů CR (např. lázně+golf, lyže, turistika v přírodě apod.). Tyto aktivity destinačního managementu by měly být prováděny přímo krajem, resp. příslušným Odborem kultury, památkové péče, lázeňství a cestovního ruchu nebo jinou nezávislou odbornou organizací. Kraj by měl také podporovat aktivity vedoucí ke vzniku a zajištění standardů poskytovaných služeb v celé jejich šíři nejen v lázeňství (ubytování, stravování, lázeňské procedury, průvodcovské služby) a zároveň tyto standardy/certifikace zohledňovat při propagaci

kraje jako celku. Příkladem může být certifikovaný systém hodnocení kvality ubytovacích zařízení, který bude spuštěn v roce 2013 na celostátní úrovni a kraj by měl zajistit, aby se do něj zapojili v co největší míře i poskytovatelé služeb v regionu.

V neposlední řadě je nutné systematicky podporovat zlepšování kvality lidských zdrojů pracujících v cestovním ruchu a v návazných službách, neboť struktura návštěvníků kraje nevytváří na tuto oblast dostatečný tlak. Význam kvality a profesionality lidských zdrojů v cestovním ruchu je velký a souvisí s podstatou tohoto odvětví. Cestovní ruch je bezprostředně závislý na kvalitě lidských zdrojů. Aktivita poskytované v rámci všech druhů CR jsou službou, která se utváří, realizuje a i spotřebovává za aktivní účasti lidských zdrojů, tedy jak na straně nabídky, tak na straně poptávky. Pro kraj je však klíčová kvalita lidských zdrojů na straně nabídky. Výrazné zlepšení kvality poskytovaných služeb i profesionality samotných pracovníků nabízejících tyto služby bude klíčovým aspektem nutným k proniknutí na nové trhy v západní Evropě, kde jsou požadavky návštěvníků na kvalitu mnohem vyšší, než je dnes úroveň poskytovaných služeb v Karlovarském kraji.

Hlavním cílem intervencí je posílit pozici lázeňství na tradičních, ale i nových zahraničních trzích a diverzifikovat portfolio konkurenceschopných produktů CR. Vedle lázeňství mohou existovat i další formy cestovního ruchu, které by mohly být výhledově pro Karlovarský kraj důležité – např. golf případně jiné. Jejich podpora ze strany kraje by měla být zvažována na základě potenciálního ekonomického přínosu, který by pro region znamenaly. Tyto aktivity by měly do kraje přilákat nové návštěvníky a přispět k jeho rychlejšímu ekonomickému růstu. Cílem kraje je stát se mediátorem na trhu, který bude sdružovat a propojovat jednotlivé formy CR a jejich nabídku a především aktivně a uceleně propagovat region a jeho produkty směrem k návštěvníkům a zejména novým cílovým skupinám. Orientace se však nesmí zaměřit výhradně na zahraniční trhy, ale kraj by se měl snažit přilákat i domácí návštěvníky, jejichž počet v posledních 10 letech stagnuje.

3.2.1 Specifický cíl 2. 1: Vyvíjet aktivity destinačního managementu

Zajistit kvalitní propagaci celého kraje na nových i stávajících trzích, propojit jednotlivé formy CR a podpořit vznik standardů kvality poskytovaných služeb s cílem přispět k postupnému zvyšování počtu návštěvníků a ekonomickému růstu kraje.

Opatření 2. 1.1 Aktivní propagace Karlovarského kraje jako atraktivní turistické destinace

Cílem tohoto opatření je nastartovat systematické aktivity Karlovarského kraje ve snaze propagovat region a jeho atraktivitu především na náročných zahraničních trzích, zejména v západní Evropě, případně v rychle se rozvíjejících ekonomikách. Garantem i hlavním realizátorem tohoto opatření musí být kraj, přičemž pro úspěch je nutná především kvalitní forma a obsah této marketingové propagace a jednoznačné zacílení omezeného množství zdrojů na několik málo vybraných cílových trhů, které budou vybrány na základě detailní analýzy a ve spolupráci s hlavními místními aktéry v oblasti CR. Hlavním profilovým odvětvím by mělo být jednoznačně lázeňství či další přidružené produkty (wellness, zdravotní a zkrášlovací CR, relaxační a regenerační CR apod.) doplněné o další formy CR, pro které jsou v kraji příhodné podmínky a u nichž již v současnosti existuje dostatečná nabídka. Zároveň je nutné se zaměřit i na propagaci na domácím trhu a v oblasti lázeňství zlepšit pozici lázní a zvýšit jejich zastoupení v rámci doporučovaných návrhů péče od zdravotních pojišťoven, které je v současné době v porovnání s resorty v ostatních krajích na nedostatečné úrovni.

Do marketingové propagace kraje na cílových trzích je nutné zahrnout i existenci funkčního mezinárodního letiště a jím operované letecké linky. Dostupnost leteckou dopravou je významnou konkurenční výhodou regionu oproti ostatním destinacím na trhu a může pro řadu návštěvníků představovat pozitivní pull faktor v jejich rozhodování.

Financování: Rozpočet kraje

Garant opatření: KK – Odbor kultury, památkové péče, lázeňství a cestovního ruchu, Odbor regionálního rozvoje,

Předpokládaný realizátor: KK – Odbor kultury, památkové péče, lázeňství a cestovního ruchu

Opatření 2. 1.2 Integrace jednotlivých forem cestovního ruchu v kraji

Aktivita realizovaná v rámci tohoto opatření by měla přispět k větší provázanosti jednotlivých produktů a aktérů v CR, které dnes v kraji působí izolovaně a nevyužívají výhod ze vzájemné spolupráce, resp. o ni nejeví zájem. Integrační aktivity by měly mít obecně tři roviny.

- (i) Kraj by měl i nadále zdůrazňovat společnou propagaci a vzájemnou provázanost jednotlivých turistických atraktivit a produktů CR v regionu pod určitou společnou značkou či pod záštitou kraje nebo podobné jednotlicí organizace s cílem zajistit lepší informovanost návštěvníků kraje o všech místních nabídkách v oblasti CR a kultury. Kraj by měl přimět aktéry v oblasti cestovního ruchu ke vzájemné spolupráci a zlepšení poskytování informací svým hostům/klientům o nabídkách ostatních produktů cestovního ruchu.
- (ii) Kraj případně informační centrum či jiná organizace by měla aktivně vyhledávat, zprostředkovávat a dále nabízet jednotlivé produkty a služby CR ostatním aktérům, případně samotným návštěvníkům s cílem poskytnout tuto nabídku pro další využití.
- (iii) Třetí rovinou integračních aktivit je vytváření společných produktových balíčků (např. lázně a golf nebo turistika v přírodě či jiné). Cílem je nabídnout návštěvníkům kromě hlavního produktu, kvůli kterému do kraje cestují, ještě další, doprovodné atraktivity, což by mohlo motivovat návštěvníky k prodloužení doby strávené v regionu, nebo jejímu intenzivnějšímu a zajímavějšímu využití a přispěje ke zlepšení prestiže a image kraje jako atraktivní turistické destinace. Tyto balíčky služeb musí být sestaveny tak, aby byly dostatečně konkurenceschopné, a musí být zajištěna i jejich adekvátní marketingová propagace.
- (iv) Kraj může jako čtvrtou rovinu integrace zvážit podporu informačních center či jiné podpůrné infrastruktury pro rozvoj cestovního ruchu v periferních venkovských územích za předpokladu, že se bude zvyšovat návštěvnost v těchto oblastech a bude zde vzrůstat poptávka po službách cestovního ruchu.

Financování: Rozpočet kraje, částečně poskytovatelé služeb cestovního ruchu

Garant opatření: KK – Odbor kultury, památkové péče, lázeňství a cestovního ruchu, Odbor regionálního rozvoje

Předpokládaný realizátor: KK – Odbor kultury, památkové péče, lázeňství a cestovního ruchu, mikroregiony (MAS), města a obce

Opatření 2. 1.3 Zajištění kvalitativních standardů poskytovaných služeb v oblasti CR

Cílem opatření je zvýšit kvalitu služeb poskytovaných v rámci CR i v návazných odvětvích, zajistit jejich garantovanou úroveň a tím zvýšit konkurenceschopnost jednotlivých subjektů na trhu cestovního ruchu. Kraj by měl tyto subjekty různými formami podporovat v získávání široce uznávaných certifikací/standardů kvality poskytovaných služeb. Jednotlivé subjekty by se měly snažit zapojit do již existujících certifikačních systémů a to nejen národních, ale i mezinárodních, protože CR a zejména lázeňství v kraji cílí především na zahraniční návštěvníky (např. certifikace ubytovacích zařízení podle AHR ČR, jejíž nová verze vstoupí v platnost od začátku roku 2013, případně i jiné, mezinárodní). Pokud se ukáže jako nezbytná potřeba vzniku určité regionální značky/standardu kvality, která bude zdůrazňovat a garantovat některá místní specifika (např. v oblasti lázeňství), měl by kraj tento proces podporovat. Výše popsané značky/certifikáty kvality by měly být zohledňovány při všech ostatních aktivitách destinačního managementu. Při společné propagaci a prezentaci kraje a jeho produktů CR by měly být upřednostňovány ti aktéři, kteří poskytují služby, jejichž kvalita je garantována široce platným a zákazníky uznávaným certifikátem/značkou.

Kraj by měl podporovat lázeňské resorty při zajišťování vědecko-výzkumných aktivit v oblasti balneologie nebo by je měl sám podporovat. Cílem podpory VaV aktivit bude ověření pozitivního vlivu lázeňské léčby na zdraví člověka. V kraji (a nejen zde) existuje významná poptávka po těchto výstupech, jejichž poznatky by poskytly dostatečně kvalitní marketingový nástroj k prosazení se na nových náročných trzích. Jako výchozí aktivitu je možno využít spolupráce s Výzkumným ústavem balneologickým lázní Mšené, jehož pobočka v Karlových Varech se připravuje.

Financování: Rozpočet kraje, SF EU, částečně poskytovatelé služeb cestovního ruchu

Garant opatření: KK – Odbor kultury, památkové péče, lázeňství a cestovního ruchu

Předpokládaný realizátor: KK – Odbor kultury, památkové péče, lázeňství a cestovního ruchu; poskytovatelé služeb v cestovním ruchu

3.2.2 Specifický cíl 2. 2: Zvýšit kvalitu lidských zdrojů v cestovním ruchu

Zlepšit úroveň SŠ vzdělávání zaměřeného na služby v CR v kraji a zvýšit jeho relevanci vzhledem k potřebám trhu. Zajistit lepší nabídku kurzů celoživotního vzdělávání a zvyšování odborné způsobilosti pro pracovníky v CR.

Opatření 2. 2.1 Zvýšení kvality SŠ vzdělání v oblasti CR a jeho propojení s potřebami trhu

Cílem opatření je zvýšit kvalitu středoškolských vzdělávacích programů specializujících se na oblast služeb v pohostinství, ubytování, lázeňství, fyzioterapie, služeb v cestovním ruchu a dalších oborů žádaných na trhu práce v regionu. V kraji je v současné době dostatečná nabídka těchto oborů, ovšem subjekty podnikající v CR si stěžují na malou profesionalitu a kvalitu jejich absolventů. Musí být kladen větší důraz na kvalitu studijních plánů, jejichž obsah by měl být tvořen více v souladu s potřebami trhu a subjektů na něm působících. Zároveň je nutné cílenými nástroji podporovat větší zapojení studentů do dlouhodobých praxí již během jejich SŠ studia tak, aby mohli získat znalosti a kompetence potřebné pro kvalitní výkon svého povolání.

Financování: SF EU, rozpočet kraje

Garant opatření: KK – Odbor školství

Předpokládaný realizátor: KK – Odbor školství

Opatření 2. 2.2 Zavedení kvalitního celoživotního vzdělávání v oblasti služeb v CR

V rámci opatření by měly být podporovány dlouhodobé kurzy a školení celoživotního vzdělávání, které umožní pracovníkům v sektoru CR zvyšovat své odborné a jazykové dovednosti. Nejdůležitější oblastí intervencí je jazyková vybavenost, jejíž důležitost podporuje vysoký podíl zahraničních návštěvníků kraje. Jazykové kompetence pracovníků v cestovním ruchu jsou v současnosti na špatné úrovni a intervence by měly směřovat k rozvoji jejich vícejazyčné kompetence (nejen 1 cizí jazyk). CŽV však musí být zaměřeno i na další kompetence a dovednosti zejména v oblasti poskytování ubytování, stravování, lázeňské péče a služeb cestovního ruchu. Kurzy v rámci CŽV by měly být dlouhodobější a jejich absolventi by měli po úspěšném ukončení obdržet mezinárodně uznávaný doklad kvalifikace, který bude všeobecně platným a uznávaným dokladem jejich odborné/jazykové způsobilosti (např. FCE, případně jeho obdoba v oblasti odborných dovedností).

Financování: SF EU, rozpočet kraje

Garant opatření: KK – Odbor školství

Předpokládaný realizátor: KK – Odbor školství, KK – Odbor kultury, památkové péče, lázeňství a cestovního ruchu

3.3 Prioritní oblast 3: Sociální oblast a zdravotnictví

Cíl: Zlepšit podmínky pro rozvoj a zkvalitňování sociálních a zdravotních služeb, zajistit jejich srovnatelnou dostupnost pro obyvatele v jednotlivých částech kraje.

Kvalita sociální péče, úroveň zdravotnictví a míra vybavenosti regionu zařízeními sociální a zdravotní péče jsou jednou ze základních podmínek pro kvalitní život obyvatel kraje. V této prioritě se tedy promítají oblasti, které sice nemají přímý vliv na regionální rozvoj, ale působí přímo na kvalitu života obyvatel. Kvalitní péče v oblasti sociální a zdravotní je jedním z klíčových faktorů, který přispívá ke zlepšování životních podmínek obyvatel, ke stabilizaci území a také k růstu atraktivity regionu navenek. Dostupnost stávajících sociálních služeb v kraji je z kapacitního pohledu v současnosti dostačující, ale jejich rozložení na území kraje je výrazně nerovnoměrné. Většina služeb je lokalizována ve větších městech, která případně zabezpečují obsluhu příslušných spádových území, v některých místech regionu se určité druhy služeb nevyskytují vůbec. Dostupnost a četnost jednotlivých služeb musí vycházet z funkční spádovosti, tak aby postupně vytvořila kvalitně fungující síť. V případě rezidenčních služeb, jejichž síť je v kraji poměrně dobře rozvinuta, je potřeba pozornost zaměřit na (i) zkvalitnění stávajících sociálních služeb v zařízeních a na (ii) doplnění sítě o sociální služby pro cílové skupiny, u kterých je v regionu zjevná potřeba (rezidenční služby pro osoby závislé na alkoholu, aj.). Výrazný potenciál má kraj v rozvoji alternativních forem poskytování sociálních služeb v podobě terénních sociálních služeb (pečovatelská služba, osobní asistence aj.) a služeb sociální prevence, které pomáhají lidem na přechodnou dobu překonat jejich složitou životní situaci (drogově závislí, osoby bez domova, osoby ohrožované domácím násilím, imigranti apod.). Služby sociální prevence by měly poskytovat azylové domy či jiná specifická centra.

Zejména v souvislosti s procesem demografického stárnutí budou v následujících letech vzrůstat nároky na sociální služby pro seniory, přičemž nejstrmější růst potřeb se bude odrážet především ve věkových skupinách nad 70 a 80 let. Počet obyvatel v důchodovém a starším věku bude postupně růst již od roku 2015, nejvýraznější nárůst lze pak očekávat od roku 2020. Například skupina obyvatel nad 80 let se do roku 2020 zvýší o 43 %, do roku 2025 o 82 % a do roku 2030 až o 150 % v porovnání s rokem 2009. S růstem nároků na sociální služby porostou také náklady na tyto služby a to zejména pokud budou stále poskytovány především rezidenční formou. Proto je nezbytné v poměrně velké míře do systému služeb postupně zahrnovat především alternativní formy poskytování služeb, které umožní uživatelům (senioři či zdravotně handicapovaní) zůstat v jejich domácím, přirozeném prostředí při zachování sociálních vazeb. K zajištění kvality a potřebného spektra sociálních služeb a jejich provozu je nutné zajistit poskytovatelům těchto služeb finanční zdroje ze státního rozpočtu a rozpočtu jejich zřizovatelů na delší období a to např. formou normativů na lůžko, klienta, zajistit víceleté financování apod. Kromě požadavků na rovnoměrné pokrytí služeb v kraji je nezbytné stále klást důraz na kvalitu poskytovaných služeb, zvýšení efektivity využívání sociálních služeb a zlepšení informovanosti obyvatel o nabídce sociálních služeb. Je potřeba také zvyšovat šance sociálně vyloučených jedinců, tak aby postupně docházelo k jejich opětovnému zapojení do sociálních, ekonomických, kulturních i politických aktivit společnosti.

Kvalita poskytovaných služeb musí být zajištěna jednak efektivnějším způsobem, ale také zvyšováním odbornosti pracovníků v sociálních a zdravotních službách prostřednictvím dalšího vzdělávání a vytvářením podmínek pro profesní růst.

Protože se jedná o oblast obsahující dvě klíčová témata, je každý specifický cíl věnován jednomu z nich. První soubor opatření je zaměřen na oblast sociální péče, druhý následně navrhuje aktivity v oblasti zdravotnictví. Hlavním cílem prioritní oblasti Sociální oblast a zdravotnictví je zajištění dostatečné a kvalitní sítě potřebných sociálních a zdravotních služeb poskytovaných různorodým způsobem a v závislosti na charakteru cílových skupin na celém území kraje. To bude dosaženo jednak prostřednictvím zvýšení kapacity a kvality stávajících služeb a zároveň také prostřednictvím zavádění nových (nově fungujících) více individualizovaných a proaktivnějších služeb a forem podpory pro jednotlivé cílové skupiny. V oblasti zdravotnictví je hlavním cílem stabilizace kvalifikovaného lékařského i nelékařského personálu ve zdravotnických zařízeních v kraji.

3.3.1 Specifický cíl 3. 1: Kvalitativně i kvantitativně dostačující nabídka poskytovaných sociálních služeb v kraji

Zajistit dostatečnou a vyváženou kapacitu, zejména s ohledem na důsledky stárnutí populace, a síť potřebných a kvalitních sociálních služeb poskytovaných rozmanitými formami, podle charakteru jednotlivých cílových skupin na celém území kraje.

Opatření 3. 1.1 Zkvalitnění a rozšíření sítě potřebných sociálních služeb pro seniory

Cílem tohoto opatření je nastavení nejvýhodnější kombinace dostupného bydlení/ubytování a rozmanitých a potřebných služeb sociální péče, které umožní seniorům co nejdéle zachovat aktivitu a soběstačnost a to především v jejich přirozeném prostředí (vlastní domácnost, rodina, místní komunita). Pro budoucí populační vývoj je klíčové zejména zvýšení kapacity terénních a ambulantních služeb (pečovatelská služba, osobní asistence, centra denních služeb, stacionáře, odlehčovací služby), které postupně mohou být doplňovány podle zdravotního stavu populace dalšími potřebnými službami.

Financování: státní rozpočet a rozpočet kraje a obcí, úhrady za služby, zdravotní pojišťovny, ostatní příjmy

Garant opatření: Karlovarský kraj – Odbor Sociálních věcí

Předpokládaný realizátor: poskytovatelé sociálních služeb, nestátní neziskové organizace, příspěvkové organizace kraje, obcí, odbory sociálních věcí

Opatření 3. 1.2 Vyvážená, dostupná síť poskytovatelů sociálních služeb pro vybrané cílové skupiny

Realizace aktivit tohoto opatření přinese rozvoj a zkvalitnění sítě poskytovatelů služeb odpovídajících potřebám jednotlivých cílových skupin identifikovaných v rámci komunitního plánování. Opatření zahrnuje také aktivity zaměřené na zvýšení kvality a dostupnosti sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením, tak aby docházelo ke zvýšení sebedůvěry, znalostí, schopností a kvalifikace těchto osob. Opatření podporuje jak zkvalitnění a zefektivnění stávajících sociálních služeb, tak rozvoj nově vznikajících terénních služeb. Důležitý je rovněž rozvoj služeb sociální prevence, z nichž některé na území kraje zcela chybí nebo jsou poskytovány pouze v omezené míře (např. raná péče, tlumočnické služby, aj.). Jednotlivé aktivity budou zaměřeny zejména na posílení mobility sociální péče a poskytování terénních služeb především v domácím přirozeném prostředí (rodina, domácnost, místní komunita apod.) a služeb ambulantních.

Financování: SF EU, státní rozpočet a rozpočet kraje

Garant opatření: Karlovarský kraj – Odbor Sociálních věcí

Předpokládaný realizátor: poskytovatelé sociálních služeb, nestátní neziskové organizace, příspěvkové organizace kraje, obcí

Příklady možných realizačních aktivit opatření:

- *Rozšiřování terénních sociálních služeb umožňujících setrvání uživatelů v přirozeném domácím prostředí (zejména podpora samostatného bydlení, osobní asistence, pečovatelská služba, chráněné bydlení, aj.).*
- *Vzdělávání a zlepšování profesních i obecných kompetencí lidí poskytujících sociální služby – ošetřovatelé, sestry, pečovatelé – zejména (či dokonce výhradně) v návaznosti na aktivity, zlepšující služby pro konkrétní cílové skupiny.*
- *Rozvoj sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením (včetně osob s mentálním postižením, osob s duševním onemocněním) na celém území kraje (zejména sociální rehabilitace, sociálně terapeutické dílny, raná péče, chráněné bydlení, aj.).*
- *Rozvoj sociálních služeb pro seniory.*
- *Propojení domácí zdravotní péče („home care“) a pečovatelské služby (zejména pro seniory).*
- *Rozvoj sociálních služeb pro rodiny s dětmi a pro děti a mládež*
- *Rozvoj hospicové a domácí ošetřovatelské péče – mobilní hospicová péče (propojení domácí a hospicové péče).*

Opatření 3. 1.3 Vytvoření dostatečné a kvalitně fungující sítě sociálních služeb pro osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené na celém území kraje

Cílem tohoto opatření je nastavení kombinace sociálních služeb, zejména terénních a ambulantních tak, aby tyto přispěly k resocializaci a postupné integraci sociálně vyloučených osob a působily preventivně na osoby ohrožené sociálním vyloučením. Realizované aktivity přispějí k rozvoji dovedností pracovníků ve službě (sociální práce) potřebných pro integraci cílové skupiny zpátky do společnosti a následně i na trh práce (služby podporující pracovní uplatnění). Opatření zahrnuje aktivity zaměřené jak na zkvalitnění a rozšíření stávajících služeb, tak na zavedení nových více individualizovaných a proaktivnějších služeb a forem podpory, které posílí kompetence uživatelů a přispějí k jejich začlenění do společnosti a uplatnění na trhu práce. Součástí opatření je také podpora aktivit v oblasti zlepšování materiálního a technického vybavení určeného výhradně k přímé realizaci služeb klientům jednotlivých cílových skupin. Podmínkou zlepšení materiálního vybavení je jeho přímá návaznost na zkvalitňování nabízených služeb; vybavení tedy musí sloužit pro zkvalitnění služby přímo poskytované klientům a toto zkvalitnění musí být nedílnou součástí zlepšení materiálního vybavení. To znamená, že podpora materiálního a technického vybavení bude vázána na realizaci projektu neinvestičního charakteru zaměřeného na rozvoj/zefektivnění sociálních služeb pro konkrétní cílovou skupinu.

Financování: SF EU, státní rozpočet a rozpočet kraje, obcí, úhrady od klientů

Garant opatření: Karlovarský kraj – Odbor Sociálních věcí

Předpokládaný realizátor: poskytovatelé sociálních služeb, nestátní neziskové organizace, příspěvkové organizace kraje, obcí

Příklady realizačních aktivit opatření:

- Zkvalitňování a rozšiřování nabídky ucelených dlouhodobých terénních programů např. péče o osoby bez přístřeší.*
- Rozvoj a zkvalitnění služeb sociální prevence s cílem zvýšit sebedůvěru, znalosti, schopnosti i kvalifikaci a zájem o práci.*
- Rozvoj a zkvalitnění služeb připravujících osoby ohrožené sociálním vyloučením na trh práce jako například sociální rehabilitace, zvyšování pracovního uplatnění těchto osob aj.*
- Regionální dostupnost a zvýšení kvality odborných poradenských služeb zaměřených na konkrétní problémy (domácí násilí, sociálně-patologické jevy, dluhy, lichva aj.)*

3.3.2 Specifický cíl 3. 2: Zlepšování dostupnosti a kvality zdravotní péče, podpora zdravého životního stylu

Zajistit či udržet dostupnou kvalitní zdravotní péči na celém území kraje, zvýšit odbornou úroveň zdravotnického personálu ve zdravotních i nezdravotních kompetencích a podporovat zdravý životní styl.

Opatření 3. 2.1 Vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví

Cílem opatření je vytvořit nabídku takových forem profesního vzdělávání pracovníků v krajských i nestátních zdravotnických zařízeních, která pružně reaguje na stávající vzdělávací potřeby personálu. Vzdělávací programy musí být zaměřeny jak na rozvoj odborných zdravotnických znalostí a dovedností (profesní růst lékařů, získání akreditace pracovníků ve zdravotnictví, zvyšování kvalifikace středního zdravotnického personálu apod.), tak na rozvoj nezdravotních kompetencí. Důraz je kladen na růst profesionality lékařů například v oblasti etiky, komunikace a rozvoje klientského přístupu, dále pak zlepšování odbornosti vyššího a středního managementu v oblasti základů managementu, ekonomie a v neposlední řadě také na rozvoj kompetencí středního a nižšího zdravotnického i pomocného personálu, který kvalitu péče o pacienta výrazně ovlivňuje (etika, komunikace, rozvoj klientského přístupu aj.).

Financování: SF EU a rozpočet kraje

Garant opatření: Karlovarský kraj – Odbor zdravotnictví

Předpokládaný realizátor: organizace působící v oblasti vzdělávání ve zdravotnictví

Opatření 3. 2.2 Motivace mladých absolventů oboru lékařství pro práci ve zdravotnických zařízeních v kraji

Opatření by mělo přispět k vytvoření a dalšímu rozvoji vzdělávacího systému umožňujícího mladým lékařům získat atestace v regionu. Aktivita opatření musí zohlednit dvě úrovně tohoto systému: (i) vytvoření podmínek a motivace pro mladé lékaře, aby atestace v jednotlivých oborech získávali v Karlovarském kraji; (ii) motivace školitelů a zdravotnických zařízení k realizaci vzdělávacích programů a získání akreditovaných programů pro vzdělávání v atestačních a specializačních oborech.

Cílem tohoto opatření je atrahování mladých lékařů a absolventů, pro práci ve zdravotnických zařízeních v kraji a zajistit tak v dohledné době nejen dostatečnou kapacitu zdravotnického personálu v regionu, ale též možnost konsolidace znalostí a profesního růstu.

Financování: SF EU a rozpočet kraje

Garant opatření: Karlovarský kraj – Odbor zdravotnictví,

Předpokládaný realizátor: KK - Odbor zdravotnictví; organizace působící v oblasti zdravotnictví

Opatření 3. 2.3 Zvýšit dostupnost preventivních služeb zdravotní péče v periferních lokalitách kraje a podpora zdravého životního stylu

Intervence v tomto opatření budou směřovány na podporu podmínek pro vytvoření mobilního systému poskytování preventivní zdravotní péče, tak aby byla výrazně zvýšena dostupnost ve všech částech území kraje (mobilní praktický lékař, stomatolog, aj.). Součástí tohoto opatření může být zároveň propagace zdravého životního stylu – preventivní zdravotní programy pro občany kraje (zaměřené např. prevence HIV/AIDS a dalších pohlavních chorob, nádorová onemocnění, kardiovaskulární onemocnění, výživa, obezita, pohybová aktivita, alkohol, tabák, apod.)

Financování: rozpočet kraje a obcí, případně i SF EU (avšak pouze u projektů, kde dojde k prokazatelnému výraznému zvýšení dostupnosti služeb v požadovaném standardu)

Garant opatření: Karlovarský kraj – Odbor zdravotnictví,

Předpokládaný realizátor: lékařský personál, obce, neziskový sektor působící v oblasti zdravotnictví

3.4 Prioritní oblast 4: Životní prostředí

Cíl: Snížit spotřebu neobnovitelných zdrojů energie a zvýšit využívání obnovitelných zdrojů energie, zvýšit podíl odpadu, který se dále využívá a zachovat či obnovovat kulturní krajinu a přírodní prostředí regionu, které je její součástí.

Značná část území Karlovarského kraje, zejména pánevní oblast, je výrazně ovlivněna průmyslovou a důlní činností. Jedná se o urbanizované prostředí, v němž je soustředěna většina hlavních hospodářských aktivit kraje. Životní prostředí je tu proto vcelku výrazně více zatíženo nepříznivými vlivy. Naopak oblast vnitřní periferie a pohraničí je územím s méně zatíženým životním prostředím, kde zátěž představují spíše lokální vlivy (např. vytápění uhlím v údolních polohách způsobuje dočasné místní zhoršení kvality ovzduší). Tato oblast má také ve srovnání s pánevní oblastí zachované přírodní prostředí.

Zatížení ovzduší v kraji měrnými emisemi se v posledních letech snižuje. U některých znečišťujících látek (NO_x a SO_2) jsou však zaznamenávány vyšší hodnoty měrných emisí, než je celorepublikový průměr. Zejména v případě SO_2 patří kraj mezi 4 největší producenty emisí, avšak jejich značný pokles mezi lety 2007 a 2009 způsobil, že situace v Karlovarském kraji přiblížila průměru ostatních krajů ČR.

Karlovarský kraj zaostává za ostatními regiony ČR v míře dalšího využívání odpadu – jeho značná část se ukládá netříděna na skládky (téměř 40 %) a pouze 15 % se recykluje a dále využívá jako surovina.

Kraj spolu s městy a obcemi založil Komunální odpadovou společnost a.s., která by do budoucna měla v kraji přispět k odklání BRKO od skládkování energetickým využitím.

V kraji je poměrně velký podíl neobhospodařované půdy, zejména v periferních oblastech. Naopak v pánevní oblasti jsou rozsáhlé plochy po důlní činnosti a výsypky, které se postupně rekultivují. Oba tyto druhy ploch představují potenciálně významnou možnost pro pěstování zemědělských plodin včetně energeticky využitelných, ale i pro chov hospodářských zvířat, případně jsou příležitostí pro zalesňování a vznik zón postindustriální krajiny. Tyto plochy, každý druh jiným způsobem, vyžadují zvýšenou pozornost. Zejména v periferiích mohou být dosud neobhospodařované půdy za pomoci cílených intervencí hospodářsky využity, aniž by byla ohrožena přírodní rozmanitost a původní krajinné hodnoty. Zde se otevírají možnosti pro podporu farmářské bioprodukce a návazných zpracovatelských provozů.

Ke zvýšení povědomí občanů kraje o životním prostředí a jeho problémech a na podporu ochrany životního prostředí má kraj zpracovanou Koncepti environmentálního vzdělávání výchovy a osvěty. V environmentální výchově je důraz kladen na děti a mládež, ale jsou realizovány i akce pro širokou veřejnost. V kraji působí mnoho organizací zaměřených na environmentální osvětu, ale není zde zřízeno žádné středisko ekologické výchovy.

Problémem kraje je také vyšší energetická náročnost budov. To se týká jak organizací řízených Karlovarským krajem, tak ostatních veřejných budov. Energetická náročnost se projevuje ve zvýšených provozních nákladech veřejné sféry.

Cílem intervencí kraje v oblasti životního prostředí by měla být podpora a rozvoj nízkouhlíkového energetického hospodářství, tedy vyšší využívání obnovitelných zdrojů energie (OZE), především biomasy. V kraji jsou podmínky i pro využití větrné energie, avšak s ohledem na krajinný ráz

omezené, a částečně i vody. V kraji jsou subjekty, které s využíváním těchto zdrojů již mají zkušenosti a rozvoj tohoto druhu získávání energie nemusí být vždy jen výstavbou nových zdrojů, ale zvyšováním účinnosti a modernizací zdrojů stávajících. Využití biomasy pro výrobu energie a tepla může být navíc spojeno i s rekultivací ploch po povrchové těžbě a využíváním neobhospodařované půdy ve venkovských regionech pro pěstování energetických plodin. Je ale nutné posoudit schopnost území přijmout nepůvodní druhy monokultury s ohledem na místní biodiverzitu.

V souvislosti s vyšším využíváním OZE je nezbytné zvažovat také modernizaci elektrické přenosové sítě, která v kraji již neumožňuje připojení téměř žádných nových zdrojů. Mimo jednotlivá opatření a jako podmínku pro jejich realizaci by měl kraj vyvíjet tlak na ČEPS ke zvýšení kapacity přenosové soustavy, aby bylo možné připojovat nové energetické zdroje.

Snižování energetické náročnosti budov ve vlastnictví veřejné správy a jejich organizací předpokládá komplexní intervence na úspory energií ve veřejných objektech (zateplování, regulace) a řešení zásobování teplem a elektrickou energií (s využitím OZE – např. fotovoltaických zdrojů elektřiny, tepelných čerpadel apod.)

Cílem intervencí v oblasti odpadů je i v souladu s požadavky EU snížit podíl skládkovaného komunálního odpadu a jeho biologicky rozložitelné součásti a zvýšit jeho další využití, zejména recyklaci nebo, v případě kdy je to vhodné, spalováním a výrobou tepla a elektrické energie.

Měly by být také podporovány aktivity vedoucí k udržení přírodní rozmanitosti a zachování/obnovení přírodního prostředí jako jsou rekultivace krajiny po těžbě/průmyslu, zlepšování či obnova kulturní krajiny na venkově, zlepšené využívání zemědělské půdy a obhospodařování půdy ležící ladem, ochrana přírodně cenných území apod. Je namístě obnovit krajinný urbanismus a jeho úlohu ve prospěch průchodnosti krajiny, krajinného rázu a nezatěžování krajiny industriálním balastem.

Přesto, že již došlo k řádovému zlepšení hlavních ukazatelů jakosti povrchových vod, zůstává řada vodních útvarů silně znečištěných, a to nejen organickými látkami a nutrieny. Vysoký obsah celkového fosforu ve vodách vede k eutrofizaci vodních toků a nádrží a významně tak omezuje jejich využívání. Závažné je i znečištění vod zvláště nebezpečnými a nebezpečnými látkami z průmyslových zdrojů znečištění a z ekologických zátěží. Vlivem špatného hydromorfologického stavu vodních ekosystémů je snížena také samočisticí schopnost vodních toků. Podzemní vody jsou znečišťovány převážně průsaky z plošných a difúzních zdrojů znečištění, kterými jsou zejména zemědělství a ekologické zátěže.

Karlovarský kraj vykazuje zvýšenou potřebu realizace specifických opatření pro ochranu a prevenci před povodněmi, dostupnosti informací o povodňovém riziku a nezbytnost vybudování a zajištění nepřetržitého provozu kvalitního informačního systému předpovědní a hlášené povodňové služby.

Z těchto důvodů pro kraj zůstane i nadále prioritou zlepšení stavu povrchových a podzemních vod, zlepšení jakosti a dodávek pitné vody pro obyvatele a snižování rizika povodní. Mimo již zaběhnuté krajské podpory na výstavbu a rekonstrukce kanalizací a ČOV ve městech a obcích, na zajištění dodávek pitné vody v malých obcích, a na realizaci protipovodňových opatření, by se měl kraj nově zaměřit také na podporu čištění odpadních vod u jednotlivých domácností, a to zejména v územích se zvláštní ochranou (ochranná pásma vodních zdrojů, chráněné oblasti přirozené akumulace vod, chráněná území apod.).

3.4.1 Specifický cíl 4. 1: Energie – zvýšit podíl obnovitelných zdrojů na výrobě energie a tepla a snížit energetickou náročnost budov

Podpořit větší využívání OZE; modernizovat budovy orgánů a organizací veřejné správy s cílem snížit jejich energetickou náročnost

Opatření 4. 1.1 Podpora využívání obnovitelných zdrojů pro výrobu tepla a el. energie

Cílem opatření je podpora zvyšování podílu obnovitelných zdrojů na výrobě elektrické energie a tepla v regionu. Kraj by měl podporovat využívání OZE při výrobě tepla a elektřiny v oblastech, kde je to ekonomicky přínosné a odpovídá zásadám udržitelného rozvoje. Bude se podporovat využití biomasy, především v systému centrálního zásobování tepla, kde tím dojde k získání tzv. zelených benefitů pro výrobce a dodavatele tepla. Důraz bude kladen na zřizování lokálních zařízení (výtopen), zejména v menších městech a obcích. Klíčovou podmínkou podpory tohoto druhu intervencí je vysoká efektivita při využívání OZE, tedy požadavek současné produkce tepla a elektrické energie (kogenerace). Do tohoto opatření spadá i podpora bioplynových stanic tam, kde je to vhodné, a to včetně inovativních řešení jejich využívání pro zásobování energií. Součástí podpory OZE bude i zvyšování účinnosti zařízení, která již s obnovitelnými zdroji pracují, na stejných zásadách jako jsou popsány výše a podpora hledání inovativních řešení v návaznosti na opatření v prioritě Konkurenceschopnost.

Podporou využití biomasy bude nepřímo podpořen zemědělský sektor. Zemědělství se také poptávkou ze strany měst a obcí otevře nový lokální trh v souvislosti se zajištěním dostatečného množství paliva pro energetická zařízení využívající biomasy.

Financování: SF EU, rozpočet kraje a měst/obcí

Garant opatření: Karlovarský kraj – Odbor životního prostředí a zemědělství

Předpokládaný realizátor: Vlastníci budov, podnikající subjekty, města a obce

Opatření 4. 1.2 Snížování energetické náročnosti veřejných budov

Intervence v rámci tohoto opatření by měly podporovat komplexní projekty snižování energetické náročnosti v budovách veřejného sektoru pomocí: zateplování budov, výměny oken, rekonstrukce topných systémů a jejich regulace, využívání OZE k vytápění a ohřevu teplé vody. Musí být podporovány pouze ucelené projekty, které řeší kompletní problematiku energetické náročnosti dané budovy s cílem dosáhnout co nejvyšší míry úspor energií a zdrojů a tím snížit výrazně provozní náklady.

V souvislosti se zateplováním je nutné počítat s možností zvýšení hodnot objemové aktivity radonu ve vnitřním ovzduší budov. S tím lze počítat a činit opatření již ve fázi projektové přípravy.

Dalším doprovodným opatřením je zákonná ochrana stanovišť chráněných druhů živočichů na fasádách, krokech a střeších zateplovaných budov.

Financování: SF EU, rozpočet kraje a měst/obcí

Garant opatření: Karlovarský kraj – Odbor životního prostředí a zemědělství

Předpokládaný realizátor: Vlastníci veřejných budov – veřejná správa a veřejné organizace, především zřizované městy a obcemi

3.4.2 Specifický cíl 4. 2: Zvýšit podíl tříděného odpadu a jeho dalšího využívání

Cílem je snížit podíl skládkovaného odpadu a jeho biologicky rozložitelné součásti a zvýšit další využití odpadu recyklací, výrobou tepla a elektrické energie nebo jinou formou

Opatření 4. 2.1 Podpora třídění komunálního odpadu a jeho dalšího využití

Cílem opatření je zapojit obce a města v kraji výraznějším způsobem do systému třídění složek komunálního odpadu. V rámci opatření by mělo dojít v kraji ke zvýšení počtu sběrných dvorů tak, aby byla lépe pokryta venkovská a periferní území. Součástí opatření by měla být také osvěta a propagace v oblasti odpadového hospodářství mezi obyvateli kraje.

Opatření by mělo rovněž podporovat aktivity vedoucí ke snížení dnes velmi vysokého podílu skládkovaného biologicky rozložitelného odpadu. Měly by být rozvíjeny systémy separace a svozu/sběru bioodpadu z domácností, výrobních závodů a zahrad s cílem umožnit ve větší míře jejich další využití. Zároveň by měly být podporovány projekty zaměřené na energetické využívání odpadu, kdy je možné jeho spalováním nebo zplynováním velmi efektivně získávat v režimu kogenerace jak energii tepelnou, tak energii elektrickou.

Financování: SF EU, rozpočet kraje a obcí/měst

Garant opatření: Karlovarský kraj – Odbor životního prostředí a zemědělství

Předpokládaný realizátor: Města a obce, podnikající subjekty

3.4.3 Specifický cíl 4. 3: Obnova/zachování přírodního prostředí a kulturní krajiny

Zamezit snižování přirozené biodiverzity území, realizovat aktivity vedoucí k zachování kulturní krajiny na venkově, podporovat ochranu vysoce cenných přírodních území

Opatření 4. 3.1 Zachování/obnova kulturní krajiny ve venkovských lokalitách

Cílem opatření je realizovat aktivity vedoucí k obnově či zachování kulturní krajiny na venkově, která hraje nezastupitelnou roli v utváření prostředí a života společnosti a tím zvyšovat atraktivitu těchto míst pro obyvatele a zamezit vyliďňování periferních oblastí kraje. Měly by být podporovány ekologicky šetrné formy zemědělství a hospodaření v krajině, které budou respektovat místní přirozené podmínky, a které budou vést k jejímu udržování a zamezí degradaci prostředí. Na nevyužívané zemědělské půdě včetně zemědělsky rekultivovaných ploch postižených těžbou nerostných surovin je možné podpořit chov skotu, chov ovcí a koz, či jiných, i netradičních hospodářsky využitelných zvířat aj.

Je vhodné cíleně a účelně rozvíjet také využívání zemědělské půdy případně rekultivovaných ploch k pěstování energetických plodin. Zde se nabízí návaznost na jejich zpracování v centrálních/domácích výtopnách v menších městech a obcích, kde jsou pro to vhodné podmínky. Biomasu lze dále využívat v domácích topeništích, pokud by se takto pěstovaná biomasa vhodně upravovala do formy pelet či briket.

Součástí opatření je také podpora ekologicky šetrných způsobů hospodaření v lesích, jako součástí zachování a obnovy kulturní krajiny.

Dalším okruhem, který je součástí tohoto opatření, je podpora úsilí o zachování či obnovu hospodářského využívání původních druhů zemědělských rostlin. Jeho smyslem je jednak přispění

k obnově kulturní krajiny a zachování dědictví předchozích generací, ale také, v neméně míře, podpora nových způsobů hospodářské aktivity na venkově, založené na vhodném využívání místních podmínek.

Důležitou oblastí rozvoje venkovských lokalit při zachování venkovského charakteru se šetrným vztahem k přírodě a krajině je podpora biofarm. Záměrem je zvýšení potravinové soběstačnosti o místní zemědělské produkty a prosazení pojmu regionální biopotravina. Důrazem na zdejší domácí kvalitu bude opatření přispívat ke změně stravovacích návyků. Obliba místní produkce se dostává do povědomí a podporuje sepětí s krajinou.

V tomto opatření budou rovněž podporovány aktivity zájmových sdružení pečujících o přírodu a krajinu, pokud přímo povedou k zachování či obnově kulturní krajiny, k zachování, ochraně či obnově cenných přírodních prvků v krajině nebo k zachování či obnově hospodářského využívání původních druhů zemědělských rostlin. Podpora zájmových sdružení bude zaměřena na neinvestiční projekty.

Financování: Program rozvoje venkova, rozpočet kraje a obcí/měst; opatření pravděpodobně nebude možno financovat z fondů EU

Garant opatření: Karlovarský kraj – Odbor životního prostředí a zemědělství

Předpokládaný realizátor: Města a obce, vlastníci pozemků, zemědělské a lesnické podniky, zájmová sdružení

Opatření 4. 3.2 Ochrana přírodně cenných lokalit a biodiverzity území

Aktivity podporované v rámci tohoto opatření by měly přispívat k ochraně zvláště cenných ekosystémů. S tím souvisí i podpora implementace území soustavy Natura 2000 do národního systému ochrany přírody a krajiny na území kraje, vytvoření podmínek a zajištění péče.

Budou podporovány aktivity na ochranu chráněných druhů rostlin a živočichů. Součástí opatření by mělo být i šetrné zpřístupnění a interpretace přírodního dědictví chráněných krajinných celků veřejnosti. Zároveň by měly být realizovány aktivity zabraňující snižování přirozené biodiverzity území a přispívající k ochraně v přírodě původních druhů – sem patří i úsilí o redukci invazních druhů rostlin na celém území kraje.

Intervence tohoto opatření by měly, kromě ochrany cenných ekosystémů a zvláště chráněných lokalit, přispívat k zachování a obnově krajinného rázu.

Financování: SF EU, státní rozpočet, rozpočet kraje

Garant opatření: Karlovarský kraj – Odbor životního prostředí a zemědělství

Předpokládaný realizátor: Karlovarský kraj – Odbor ŽP a zemědělství, Správa CHKO Slavkovský les, vlastníci pozemků

Opatření 4. 3.3 Podpora opatření ke snižování primární a sekundární prašnosti

Vzhledem k potřebě snižovat imisní zátěž PM_{10} a $PM_{2,5}$ (prachové částice) podporovat snižování sekundární prašnosti cílenou výsadbou izolační zeleně.

Financování: rozpočet kraje a měst/obcí;

Garant opatření: Karlovarský kraj – Odbor životního prostředí a zemědělství

Předpokládaný realizátor: města a obce, vlastníci pozemků

3.4.4 Specifický cíl 4. 4: Environmentální výchova a osvěta, podpora občanských sdružení

Cílem je zajištění odpovědného přístupu občanů kraje k problematice ochrany životního prostředí a k principům udržitelného rozvoje.

Opatření 4. 4.1 Environmentální osvěta

Nedílnou součástí intervencí na ochranu a zlepšení životního prostředí jsou opatření podporující vzdělávání a osvětu. V kraji není zřízeno Středisko ekologické výchovy (SEV). Pro zřízení SEV je možné využít některou z organizací zřízenou krajem, podpořit v ní zřízení střediska a zejména tvorbu vzdělávacích programů pro jednotlivé cílové skupiny.

Při realizaci environmentální výchovy, osvěty a vzdělávání je nezbytné spolupracovat se školami a školskými zařízeními, v nichž by podpora měla směřovat zejména k integraci environmentální výchovy do běžné výuky na ZŠ a SŠ průřezově ve všech vhodných předmětech. Tyto subjekty mohou být také podpořeny vyhlášením a financováním různých soutěží. Podobně mohou být podporovány další organizace (např. NNO) při realizaci environmentálně osvětových aktivit regionálního významu. V případě opatření na podporu environmentální osvěty se bude jednat o neinvestiční projekty.

Součástí environmentální výchovy může být také podpora zájmových sdružení. Podpora a rozvoj občanských sdružení zabývajících se chovem či pěstováním původních druhů je nezbytná nejen pro zachování tradic, ale i pro navázání a udržení kontaktu s přírodou a vnímání ekologických problémů v širších souvislostech.

V tomto opatření budou podporovány realizace vzdělávacích programů SEV a zájmových občanských sdružení a dále projekty směřující ke zvýšení občanského povědomí o životním prostředí a udržitelném rozvoji. Ve všech případech se bude jednat o projekty neinvestičního charakteru.

Financování: SF EU, státní rozpočet, rozpočet kraje

Garant opatření: Karlovarský kraj – Odbor životního prostředí a zemědělství

Předpokládaný realizátor: Školy, vzdělávací instituce, NNO, občanská sdružení

3.4.5 Specifický cíl 4. 5: Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní

Zlepšit stav povrchových a podzemních vod, zlepšit jakost a dodávky pitné vody pro obyvatelstvo a snížit riziko povodní.

Opatření 4. 5.1 Snižování znečištění vod

Vypracováním technických podkladů a následnou realizací navržených opatření v ploše povodí Ohře a povodí Berounky na území Karlovarského kraje, rozšířením a zkvalitněním systémů sloužících k odvádění a čištění odpadních vod dojde k zásadnímu snížení působení plošných a bodových zdrojů znečištění a eutrofizace povrchových vod. Realizace opatření bude probíhat tak, aby bylo dosaženo zlepšení kvality vod na konkrétních tocích a vodních nádržích. Proto bude realizace organizována tak, aby se opatření na zlepšení čištění odpadních vod realizovala vždy v celém povodí daného toku, např.

v povodí Teplé, v povodí Bystřice a dalších, nebo v povodí jejich přítoků. Současně musí být podmínkou realizace i hospodárnost navrhovaných opatření. Přednost dostanou opatření zaměřená na splnění požadavků EU a závazků ČR v této oblasti.

V této oblasti bude kromě podpory obcí zvažena i možnost podpory jednotlivých domácností, a to zejména v územích se zvláštní ochranou (ochranná pásma vodních zdrojů, chráněné oblasti přirozené akumulace vod, chráněná území apod.).

Financování: SF EU (**pouze v případě opatření na splnění požadavků EU**), státní rozpočet, rozpočet kraje, rozpočty obcí

Garant opatření: Karlovarský kraj – Odbor životního prostředí a zemědělství

Předpokládaný realizátor: obce a města, vlastníci pozemků a nemovitostí

Opatření 4. 5.2 Zlepšení jakosti pitné vody

Cílem je zajištění zásobování obyvatel kraje pitnou vodou, která splňuje jakostní ukazatele, a to rozšířením vodovodních sítí sloužících veřejné potřebě a rekonstrukcí sítí stávajících. Stejně tak je nezbytná i rekonstrukce řady úpraven vod. Prostředkem pro dosažení cíle je i podpora opatření v ochranných pásmech vodních zdrojů, případně přehodnocení jejich účinnosti.

Financování: státní rozpočet, rozpočet kraje, rozpočty obcí;

Garant opatření: Karlovarský kraj – Odbor životního prostředí a zemědělství

Předpokládaný realizátor: obce a města, vlastníci pozemků a nemovitostí

Opatření 4. 5.3 Omezování rizika povodní

Karlovarský kraj vykazuje zvýšenou potřebu realizace specifických opatření pro ochranu a prevenci před povodněmi, dostupnosti informací o povodňovém riziku a nezbytnost vybudování a zajištění nepřetržitého provozu kvalitního informačního systému předpovědní a hlášené povodňové služby. Taková protipovodňová opatření je nutné realizovat jak na významných vodních tocích, tak na tocích drobných, zároveň je nutné podporovat opatření realizovaná v rizikových územích jako ochrana před extrémními přívalovými srážkami.

Financování: SF EU, státní rozpočet, rozpočet kraje

Garant opatření: Karlovarský kraj – Odbor životního prostředí a zemědělství

Předpokládaný realizátor: obce a města, vlastníci pozemků a nemovitostí

3.5 Prioritní oblast 5: Doprava

Cíl: Snížit periferialitu kraje jako celku, zvýšit atraktivitu kraje a jeho globální dostupnost, zlepšit dopravní dostupnost a obslužnost periferních lokalit v rámci kraje.

Dopravní dostupnost a dopravní infrastruktura obecně je považována za jeden z faktorů ovlivňujících rozvoj území. Její vliv na regionální rozvoj však není zásadní a kvalitní dopravní infrastruktura a rychlá dostupnost je pouze jednou z podmínek umožňujících či podporujících ekonomický růst. Samotné zlepšení dopravní dostupnosti ještě automaticky nevyvolá rychlejší ekonomický rozvoj určitého území, může k němu ovšem přispět. Přímým dopadem výstavby dopravní infrastruktury je zlepšení časové dostupnosti určité oblasti pro obyvatele/investory z okolního území a naopak. Zlepšení dopravní dostupnosti a zejména napojení regionu na významné komunikace a dopravní osy vyššího řádu tak nepřímo zvyšuje jeho atraktivitu pro případné nové investory a usnadňuje hospodářskou a společenskou integraci daného území.

V případě periferního území, jakým Karlovarský kraj je, může sehrát rozvoj dopravní infrastruktury a zlepšení dopravního napojení na nadřazenou silniční síť významnou roli, neboť přispěje ke snížení periferality kraje a umožní lépe propojit kraj s jádrovými oblastmi v ČR i sousedním Bavorsku a Sasku. Pro kraj je významným deficitem nedokončení rychlostní silnice R6 v celé její délce mezi Prahou, Karlovými Vary a státní hranicí s Německem. Výstavba této komunikace má pro kraj několik přímých dopadů; především umožní jeho rychlé a kapacitní napojení na českou dálniční síť a metropoli Prahu (i), dále slouží také k vzájemnému propojení hlavních center Karlovarského kraje (ii) a v neposlední řadě hraje silnice R6 roli páteřní komunikace v kraji, na kterou jsou navázány silnice nižšího řádu mající velký význam pro dopravu v rámci kraje a zejména pro spojení mikroregionálních center s pánevní oblastí (iii). Špatný dopravně-technický stav některých komunikací v kraji vedoucích z mikroregionálních center do pánevní oblasti je bariérou pro větší zapojení periferních lokalit do ekonomického rozvoje a způsobuje jejich další marginalizaci. Jelikož Karlovarský kraj (a celé Česko) je a i v budoucnu bude významně ekonomicky navázán na Německo, lze považovat současnou prostupnost hranic a kapacitu napojení na německou silniční a zejména dálniční síť za nedostatečnou. Významným prvkem dopravní infrastruktury v kraji je také letiště Karlovy Vary. V současnosti se jeho provoz orientuje téměř výhradně na lázeňské návštěvníky ze zemí východní Evropy. Existuje reálný potenciál otevřít za určitých podmínek letecká spojení i na nové trhy do západní Evropy, případně vzdálenější trhy ve východní Evropě a na Blízkém východě. To vyžaduje zejména společnou propagaci kraje jako atraktivní destinace na těchto vybraných nových trzích, finanční podporu na spuštění nových linek leteckých dopravců a zvýšenou aktivitu obyvatel kraje v oblasti výjezdového CR.

Pro rozvoj podnikání i jako součást infrastruktury cestovního ruchu fungují a mají význam také letiště v Chebu a v Mariánských lázních. Tato letiště sice nemají silný význam pro růst hospodářství kraje jako celku – ten má jen letiště v Karlových Varech – ale lokální letiště jsou okrajově využívána pro obchodní lety (podnikatelů), pro školení pilotů apod. a v případě že bude dostatek prostředků, měla by být podpořena i tato letiště.

V rámci této prioritní oblasti je možné doplňkově podporovat i rozšiřování a zkvalitňování sítě cyklostezek. Musí se však vždy jednat o trasy s vysokým potenciálem pro využití v cestovním ruchu, nezbytnou součástí projektů musí být jejich dostatečná propagace a začlenění do portfolia produktů

CR kraje a u příhraničních cyklostezek je nutné zajistit jejich provázanost s trasami na bavorské/saské straně.

Hlavním cílem prioritní oblasti Doprava je snížení periferality kraje jako celku, zlepšení postavení periferních území v rámci kraje a zvýšení atraktivity území pro obyvatele a investory. Naplnění tohoto cíle bude dosaženo především prostřednictvím (i) zlepšení napojení Karlovarského kraje na nadřazené dopravní sítě jak v Česku, tak i v Německu a (ii) zkvalitněním dopravního spojení mezi mikroregionálními centry a jádrovou oblastí kraje. Vzhledem k finanční náročnosti výstavby či modernizaci silniční sítě budou zdroje prioritně orientovány na komunikace sloužící jako spojení mikroregionálních center s pánevní oblastí, které jsou zároveň využívány pro dopravu dále do Německa. Je vhodné podporovat také další vybrané úseky silnic II. tříd, jejichž špatný stav má přímý negativní vliv na ekonomický rozvoj území. Důraz bude kladen především na dobudování případně modernizaci silničních tahů v celé jejich délce, ne pouze na jejich dílčí části. Atraktivitu a konkurenceschopnost kraje pomůže posílit plnohodnotný rozvoj potenciálu letiště v Karlových Varech a (iii) podpora strategie orientované na získání nových leteckých spojení do zemí západní Evropy a na uzlová letiště, nejpravděpodobněji Frankfurt, Mnichov nebo Vídeň, která představují významné dopravní uzly mezi západní a východní Evropou a oblastmi ve střední Asii, což jsou potenciálně atraktivní trhy pro lázeňský cestovní ruch v kraji.

3.5.1 Specifický cíl 5. 1: Zlepšení napojení kraje na vnější nadřazenou dopravní síť

Zajistit kvalitní a kapacitní napojení kraje na českou dálniční síť a Prahu; zvýšit propustnost hranic se Saskem a Bavorskem a zajistit kvalitní napojení na německou silniční síť

Opatření 5. 1.1 Dostavba rychlostní silnice R6 v celé její délce

Cílem tohoto opatření je podpora kompletní dostavby rychlostní silnice R6 v celém úseku Praha–Karlovy Vary–Cheb–státní hranice s Německem jakožto nejvýznamnějšího dopravního spojení v kraji i v rámci vnějších vazeb. Investice na silnicích I. třídy sice nespádají do kompetence krajů, ale zásadní význam komunikace R6 pro Karlovarský kraj, jeho ekonomiku a obyvatele neumožňuje její dostavbu v Programu rozvoje kraje opomenout. Na její kompletní realizaci jsou navíc navázány některé dílčí stavby či úpravy na silnicích II. a III. třídy.

Financování: SF EU a státní rozpočet

Garant opatření: Karlovarský kraj – Odbor dopravy

Předpokládaný realizátor: Ministerstvo dopravy – ŘSD

Opatření 5. 1.2 Druhá etapa obchvatu města Aš a přeshraniční spojení s městem Rehau

Realizace tohoto opatření zajistí kompletní dobudování západního obchvatu města Aš a zmírní zatížení centra města tranzitní dopravou. Zároveň tato stavba umožní požadované kvalitní a přímé spojení Ašska s německým městem Rehau a dálnicí A93. Adekvátní silniční komunikace na bavorské straně (St. 2192) je již vybudována, z české strany komunikace v současnosti automobilový provoz neumožňuje. Realizace tohoto opatření také připraví podmínky k plánovanému přesunutí evropsky významné tranzitní trasy E49 (Vídeň–Magdeburg) od Františkových Lázní dále směrem na Aš, Rehau a dálnici A93.

Součástí tohoto opatření může být i dokončení modernizace silnice II/217 směřující přes Aš a Hranice do Saska. Modernizaci této komunikace je vhodné podporovat pouze za předpokladu, že nové

spojení do Rehau neodvede dostatečný objem dopravy z města Aš a na silnici II/217 bude i nadále růst intenzita provozu.

Financování: SF EU a státní rozpočet

Garant opatření: Karlovarský kraj – Odbor dopravy

Předpokládaný realizátor: Ministerstvo dopravy – ŘSD, Karlovarský kraj – Krajská správa a údržba silnic Karlovarského kraje

Opatření 5. 1.3 Jihovýchodní obchvat města Cheb silnicí II/214

Cílem tohoto opatření je zmenšit zatížení centra města Cheb tranzitní dopravou a umožnit kvalitnější spojení kraje a Bavorska, neboť úsek Cheb–Waldsassen je dle dopravních průzkumů druhým nejzatíženějším přeshraničním spojením v kraji. To poukazuje na intenzivní vzájemné přeshraniční vazby. Obchvat vedený silnicí II/214 v úseku Svatý Kříž–Hradiště také významně zlepší dopravní obslužnost průmyslové zóny Cheb-Dolní Dvory, kde je usídleno několik německých firem, které generují dopravu směřující pravděpodobně převážně tímto směrem.

Financování: SF EU a rozpočet kraje

Garant opatření: Karlovarský kraj – Odbor dopravy

Předpokládaný realizátor: Karlovarský kraj – Krajská správa a údržba silnic Karlovarského kraje

Opatření 5. 1.4 Zlepšení/zrychlení spojení Chebu s Plzní silnicí I/21

Pro kraj a zejména pro jeho Chebskou část je spojení na Plzeň po silnici I/21 významem rovnocenné spojení Karlových Varů a Prahy po silnici R6. Ke zlepšení železničního spojení v tomto směru již postupně dochází a silniční spojení by mělo následovat, aby se celkově zlepšilo spojení jedné z nejdleších částí České republiky s centrálními částmi státu. Na silnici I/21 byl vybudován obchvat obce Velká Hleďsebe, ale spojení je třeba zlepšit a zrychlit v celé délce. Patří sem např. obchvaty obcí Stará Voda, Drmoul, Trstěnice, zlepšení napojení Mariánských Lázní na silnici I/21, vč. obchvatu Mariánských Lázní.

Financování: SF EU a státní rozpočet

Garant opatření: Karlovarský kraj – Odbor dopravy

Předpokládaný realizátor: Ministerstvo dopravy – ŘSD.

Opatření 5. 1.5 Rozvoj napojení kraje veřejnou (zejména vlakovou) dopravou na vnější dopravní síť

Podporovat spojení veřejnou zejména vlakovou dopravou mezi hlavními centry Karlovarského kraje a blízkými i vzdálenějšími městy v Bavorsku a Sasku (Hof, Bayreuth, Norimberk, Zwickau aj.) a dále rozvíjet konkurenceschopné spojení s jádrovými oblastmi Česka (Plzeň, Praha). V rámci opatření je možné také podporovat větší využívání vybraných lokálních přeshraničních tratí zejména pro pracovní dojíždku a cestovní ruch ovšem pouze při dostatečné poptávce ze strany cestujících, resp. je možné takovou poptávku stimulovat tím, že se vytvoří podmínky pro dopravce, které učiní tento druh dopravy atraktivnějším.

Financování: SF EU a rozpočet kraje

Garant opatření: Karlovarský kraj – Odbor dopravy

Předpokládaný realizátor: Karlovarský kraj – Odbor dopravy, České dráhy, případně soukromí dopravci

3.5.2 Specifický cíl 5. 2: Kvalitní spojení mikroregionálních center a jádrové oblasti kraje

Umožnit mikroregionálním centrům pomocí kvalitního spojení zvýšit svou atraktivitu pro potenciální nebo již usídlené investory, zlepšit dojížděkové poměry do přirozených spádových ekonomických center kraje s nabídkou pracovních příležitostí.

Opatření 5. 2.1 Zlepšení dopravně-technického stavu silnice II/210 mezi Sokolovem a Kraslicemi, výstavba západního obchvatu Sokolova

Cílem opatření je zlepšit na vybraných úsecích komunikace stavební a dopravně-technický stav; zejména mezi obcemi Dolní Nivy, Jindřichovice a Rotava, tak aby byla zajištěna bezpečnost a kvalita spojení periferního území Kraslicka postiženého nezaměstnaností a vysokým počtem sociálně-vyloučených lokalit. Na téže trase je nutné realizovat západní obchvat města Sokolova v úseku silnice II/210 Sokolov–Svatava, který odvede tranzitní dopravu mimo město a zlepší jeho průjezdnost. Tato silnice je významnou spojnici Sokolova a přilehlé pánevní oblasti s příhraničními oblastmi Saska a obsluhuje také lokálně/regionálně významné centrum cestovního ruchu Bublava-Klingenthal. Cílem aktivit je zajistit bezvadný dopravně-technický stav komunikace v celé její délce.

Financování: SF EU a rozpočet kraje

Garant opatření: Karlovarský kraj – Odbor dopravy,

Předpokládaný realizátor: Karlovarský kraj – Krajská správa a údržba silnic Karlovarského kraje

Opatření 5. 2.2 Zlepšení dopravně-technického stavu silnice II/220 Karlovy Vary–Nejdek

Cílem opatření je zlepšit na vybraných úsecích silnice II/220 její nevyhovující dopravně-technický stav. Nejdek je sídlem několika významných zaměstnavatelů v regionu, a proto je tato komunikace velmi vytížená především nákladní dopravou a dojížděkou do zaměstnání. Kvalitní spojení Nejdku s Karlovými Vary a potažmo silnicí R6 může být klíčové pro udržení stávajících investorů v místě. Investiční záměry se týkají zejména přeložky silnice mezi karlovarskými městskými částmi Bohatice a Stará Role, kam bude svedena část dopravy z původní silnice II/220 a která se stane součástí vnitřního obchvatu města. Dále úpravy vedení silnice v místě křížení se silnicí II/209 u obce Mezirolí a výstavby okružní křižovatky ve Staré Roli. Celkově tyto úpravy přispějí k plynulejšímu a rychlejšímu provozu a snížení počtu rizikových míst s vysokou nehodovostí.

Financování: SF EU a rozpočet kraje

Garant opatření: Karlovarský kraj – Odbor dopravy,

Předpokládaný realizátor: Karlovarský kraj – Krajská správa a údržba silnic Karlovarského kraje

Opatření 5. 2.3 Zlepšení dopravně-technického stavu silnice II/221, obchvat obce Hroznětín

Cílem opatření je odvést pomocí obchvatu tranzitní dopravu z obce Hroznětín. Obec leží na poměrně vytížené trase mezi Ostrovem a Nejdkem/Perninkem a silnice II/221 slouží jako významná spojnice oblasti města Ostrov s mikroregionem Nejdecka a Perninku. Zároveň je navrhováno vylepšit

nevyhovující stav dalšího úseku silnice vedoucí až k hraniční obci Potůčky. V Ostrově je navíc lokalizována rozrůstající se průmyslová zóna generující další objem dopravy a také potenciální pracovní příležitosti, a proto je nutné podporovat kvalitní napojení přilehlých periferních oblastí s vyšší mírou nezaměstnanosti a přeshraniční spojení do Saska.

Financování: SF EU a rozpočet kraje

Garant opatření: Karlovarský kraj – Odbor dopravy,

Předpokládaný realizátor: Karlovarský kraj – Krajská správa a údržba silnic Karlovarského kraje

Opatření 5. 2.4 Přeložení silnice I/20 od Toužimi směrem na Bochov a dále v ose I/6 a zlepšení spojení oblastí Mariánskolázeňska a Tepelska na silnici I/6

Toto opatření má umožnit rychlejší a bezpečnější dostupnost obyvatel Tepelska a Toužimska do Karlových Varů a zároveň odvést dopravu z úseku silnice I/20 mezi Bečovem a Karlovými Vary, který vede CHKO Slavkovský les a má nevhodné dopravně-technické parametry. Nový úsek silnice I/20 mezi Toužimi a Bochovem (I/6, v budoucnu R6) povede mimo sídla a zlepší vzájemné propojení krajských měst Plzně a Karlových Varů. Jde o silnici I. třídy, a proto bude financování a realizace této stavby v gesci ŘSD.

V návaznosti na nový tah I/20 mezi Toužimi a Bochovem vzniknou podmínky pro lepší spojení oblastí Tepelska a Mariánskolázeňska směrem na I/6 (R6) a Karlovy Vary. Po realizaci této prioritní stavby je možné zvažovat celkovou modernizaci spojení v ose Mariánské Lázně–Teplá–Toužim vedeného po silnicích II/230 a II/198.

Financování: SF EU a státní rozpočet

Garant opatření: Karlovarský kraj – Odbor dopravy

Předpokládaný realizátor: Ministerstvo dopravy – ŘSD, Karlovarský kraj – Krajská správa a údržba silnic Karlovarského kraje

3.5.3 Specifický cíl 5. 3: Rozvoj potenciálu letiště Karlovy Vary

Podpořit realizaci aktivit vedoucích k rozvoji nových leteckých spojení z letiště v Karlových Varech orientujících se nejen na lázeňskou klientelu v zemích bývalé SSSR, ale zejména na nové trhy v zemích západní Evropy.

Opatření 5. 3.1 Založení „Sdružení pro rozvoj linek na letišti Karlovy Vary“

Opatření by mělo iniciovat aktivity vedoucí k založení společné platformy, která bude finančně i marketingově podporovat nová letecká spojení nabízená z letiště v Karlových Varech. Součástí tohoto „Sdružení“ by měli být zástupci letiště, kraje, největších měst v regionu s významným turistickým nebo ekonomickým potenciálem, lázeňských a dalších subjektů z oblasti CR, případně jiných klíčových aktérů z regionu, kteří by ze zavedení nových linek profitovali. Smyslem podobné platformy spolupráce je vybrat nová letecká spojení z letiště Karlovy Vary a poté jejich start a existenci podporovat. Podpora zahrnuje finanční pobídku leteckému dopravci, bez které je dnes prakticky nemožné otevřít novou linku z regionálního letiště, společnou marketingovou propagaci spoje v kraji a v cílové destinaci a institucionální podporu při jednáních s leteckými dopravci a cestovními kancelářemi. Po založení sdružení a stabilizaci jeho činnosti by bylo vhodné jej rozšířit také o subjekty z přilehlého saského regionu, neboť poloha letiště nabízí jeho využití i

nezanedbatelnou částí německých obyvatel z příhraničí. Tím by byla plně využita specifická spádová oblast letiště Karlovy Vary.

Financování: Rozpočet kraje

Garant opatření: Karlovarský kraj – Odbor dopravy

Předpokládaný realizátor: Letiště Karlovy Vary s.r.o.

Opatření 5. 3.2 Rozšíření a prodloužení vzletové a přistávací dráhy na letišti Karlovy Vary

Cílem opatření je modernizovat VPD na letišti tak, aby mohla být používána letadly i ve výrazně nepříznivých povětrnostních podmínkách (vítr, zhoršená viditelnost, sníh) a mohla být plně využita kapacita na letišti dnes nejvíce využívaných letadel typu B737 a A320. Modernizace VPD umožní zvýšit dolet těchto letadel a tím rozšířit spektrum možných nových destinací, současně nově dovolí na letišti i provoz letadel s větší kapacitou a delším doletem. Tyto změny zvýší konkurenceschopnost letiště, protože se významně sníží riziko zpoždění nebo relokace letů na jiná letiště. Dopravci, zejména ti nízkonákladoví, dnes vyžadují co nejkratší čas na obrátku letadla a každé zpoždění nabourá letový plán a způsobí finanční škody. Modernizovaná VPD tak může hrát určitou roli při získávání nových linek na letišti v Karlových Varech, zejména u spojů do vzdálenějších destinací, nízkonákladových dopravců a tzv. feedingových letů, kdy je kladen značný důraz na vysokou operabilitu letiště.

Financování: Rozpočet kraje + státní rozpočet; (financování ze SF EU podle stávajícího znění investičních priorit není pravděpodobné)

Garant opatření: Karlovarský kraj – Odbor dopravy

Předpokládaný realizátor: Letiště Karlovy Vary s.r.o.

3.6 Prioritní oblast 6: Veřejná správa a systém řízení bezpečnosti

Cíl: Zvýšit efektivitu fungování systému veřejné správy, včetně systému řízení bezpečnosti, v kraji a zajistit jeho provázanost s ostatními regiony

Oblast veřejné správy, resp. územní samosprávy, reprezentuje významnou součást veřejného sektoru ve všech vyspělých státech. Na úrovni regionu přitom krajská a obecní samospráva zajišťuje řadu nezbytných veřejných služeb, kdy využívá především lepší znalosti místních podmínek a požadavků obyvatel, než má centrální vláda.

Hlavní nedostatky v oblasti veřejné správy na úrovni Karlovarského kraje lze vnímat ve vztahu ke dvěma základním problémovým okruhům, jež představuje problematika veřejné správy jako takové a řízení bezpečnosti. Konkrétní deficity je přitom možné spatřovat v neefektivně fungující veřejné správě a dále potom v nedostatečné koordinaci činností v oblasti řízení bezpečnosti (nízká úroveň informovanosti všech dotčených cílových skupin, nedostatečná úroveň přeshraniční spolupráce a rovněž nevyhovující materiálně-technická vybavenost hlavních složek krizového řízení – zejména tedy základních složek IZS).

Klíčové oblasti intervencí kraje by tudíž měly být směřovány na zlepšování kvality poskytovaných služeb ve veřejné správě (kvalitnější komunikace s občanem i ostatními složkami veřejné správy), zefektivnění interních procesů (optimalizace chodu úřadů – zavádění moderních metod řízení, dokončení implementace Smart Administration, zvyšování kvalifikace personálu atd.) a dalšímu zlepšování a optimalizaci systému řízení bezpečnosti (rozvoj informačních systémů, vzdělávání a všeobecné informování obyvatelstva v otázkách řešení bezpečnostních rizik, přeshraniční spolupráce, rozvoj materiálně-technické základny).

Stěžejním cílem intervencí je tudíž zvýšit efektivitu fungování systému veřejné správy na úrovni regionu, a to jak ve smyslu optimalizace interních procesů (tzn. postupů prováděných v rámci konkrétních institucí veřejné správy a vzájemné koordinace mezi jednotlivými těmito jejími složkami), tak také ve vztahu k cílovým uživatelům služeb poskytovaných veřejnou správou – tzn. primárně občanům regionu.

3.6.1 Specifický cíl 6. 1: Řízení v územní samosprávě (kraj, obce), včetně dokončení informatizace ve veřejné správě

Zajistit zkvalitnění fungování úřadů z hlediska běžných operativních i správních procesů

Opatření 6. 1.1 Modernizace a zefektivnění chodu úřadů

Cílem opatření je zkvalitnit fungování úřadů z pohledu zajišťování běžných operativních procesů v rámci úřadů, zejména tedy zvýšením využívání moderních ICT ve veřejné správě (modernizace vybavení, provázanost IS), racionalizací administrativních procesů (efektivita, transparentnost, snížení byrokracie, bezpečnost), zaváděním systémů řízení kvality a sledování výkonnosti pracovníků úřadů se současným zvyšováním kvalifikace personálu (školení úředníků, e-learning), kdy takovéto aktivity by měly přispívat k celkovému zlepšení vertikální i horizontální komunikace v rámci úřadů.

Financování: Rozpočet kraje, OÚ a dalších dotčených úřadů

Garant opatření: KK – Odbor kancelář ředitele úřadu, Odbor informatiky

Předpokládaný realizátor: KK – Odbor kancelář ředitele úřadu, dotčené úřady

Opatření 6. 1.2 Zefektivnění správních procesů

Cílem opatření je zajištění činností spojených se strategickým plánováním a řízením úřadu se zaměřením na dlouhodobější koncepci zajištění správních činností, zejména tedy zavádění moderních metod řízení a zefektivnění správy majetku a hospodaření.

Financování: Rozpočet kraje, OÚ a dalších dotčených úřadů

Garant opatření: KK – Odbor kancelář ředitele úřadu, Odbor informatiky

Předpokládaný realizátor: KK – Odbor kancelář ředitele úřadu, dotčené úřady

3.6.2 Specifický cíl 6. 2: Zvyšování efektivity a kvality poskytovaných služeb v oblasti veřejné správy

Zajistit vyšší efektivitu a kvalitu poskytovaných služeb primárně pro občany jakožto hlavní cílové uživatele služeb veřejné správy a zlepšit komunikaci napříč jednotlivými úřady

Opatření 6. 2.1 Modernizace a zavádění efektivnějších služeb veřejné správy

Cílem opatření bude maximální transformace poskytovaných služeb s cílem zvýšení efektivity poskytovaných služeb občanovi a všem ostatním klientům/ cílovým skupinám. Hlavní aktivity se tedy budou zaměřovat na zlepšení poskytování služeb úřadu ostatním subjektům, tzn. komunikace „zevnitř – ven“ s primárním zacílením na občany (zajištění kvalitních a dostupných služeb v oblasti e-Governmentu pro občany – dálkový přístup na úřad prostřednictvím využití ICT, k centrálním registrům či případně v rámci kontaktních míst veřejné správy – síť poboček CzechPOINT). Jednou z dílčích aktivit opatření by mělo být také zavedení systému sledování kvality poskytovaných veřejných služeb (zjišťování spokojenosti občanů jakožto „klientů“ využívajících služby úřadu – zpětná vazba).

Financování: Rozpočet kraje, OÚ a dalších dotčených úřadů

Garant opatření: KK – Odbor kancelář ředitele úřadu, Odbor informatiky

Předpokládaný realizátor: KK – Odbor kancelář ředitele úřadu, dotčené úřady

Opatření 6. 2.2 Modernizace vybavení potřebného pro efektivnější veřejné služby a jejich lepší dostupnost

Cílem tohoto opatření je realizace investičních opatření směřujících k zajištění moderní materiálně technické vybavenosti institucí veřejné správy (např. dovybavení sítě poboček CzechPOINT či veřejně přístupných míst k internetu v sídlech úřadů).

Financování: Rozpočet kraje, OÚ a dalších dotčených úřadů

Garant opatření: KK – Odbor kancelář ředitele úřadu, Odbor informatiky

Předpokládaný realizátor: KK – Odbor kancelář ředitele úřadu, dotčené úřady

3.6.3 Specifický cíl 6. 3: Systém řízení bezpečnosti

Zajistit efektivní fungování systému řízení bezpečnosti a provázanost jeho jednotlivých subjektů na úrovni kraje i sousedních regionů

Problematika řízení bezpečnosti je rozdělena do dvou samostatných opatření, kdy první řeší faktické nastavení systému řízení bezpečnosti jako celku a druhé je směřováno do oblasti rozvoje infrastruktury a materiální vybavenosti konkrétních subjektů působících v rámci systému, zejména tedy dílčích složek IZS.

Opatření 6. 3.1 Zajištění a optimalizace fungování systému řízení bezpečnosti

Cílem tohoto opatření je komplexní optimalizace procesního nastavení systému řízení bezpečnosti, zejména tedy v oblasti zlepšování spolupráce jednotlivých subjektů bezpečnostního systému v kraji i sousedních, příhraničních regionech SRN a zlepšování informovanosti veřejnosti o řešení bezpečnostních rizik. Garantem tohoto opatření bude kraj (odbor bezpečnosti a krizového řízení) jakožto hlavní orgán zodpovědný za koordinaci aktivit v oblasti řízení bezpečnosti.

Financování: Evropská unie, rozpočet kraje, částečně složky IZS, popř. přeshraniční partnerské regiony

Garant opatření: KK – Odbor bezpečnosti a krizového řízení, Odbor informatiky

Předpokládaný realizátor: KK – Odbor bezpečnosti a krizového řízení

Opatření 6. 3.2 Zajištění adekvátní infrastrukturní a materiální vybavenosti bezpečnostního systému

Cílem opatření je realizace investičních opatření směřujících k optimalizaci vybavenosti a zlepšení provázanosti jednotlivých subjektů systému za účelem zajištění koordinovaného postupu subjektů bezpečnostního systému při přípravě a řešení bezpečnostních rizik. Jedná se tedy primárně o dořešení problémů souvisejících s nevyhovující materiálně-technickou vybaveností zejména základních a ostatních složek IZS a ostatních subjektů bezpečnostního systému Karlovarského kraje.

Financování: Státní rozpočet, Evropská unie

Garant opatření: KK – Odbor bezpečnosti a krizového řízení

Předpokládaný realizátor: jednotlivé složky IZS

Opatření 6. 3.3 Zajištění informování, vzdělávání, prevence a přípravy obyvatelstva v oblastech ochrany zdraví, životů, životního prostředí a majetku

Cílem opatření je realizace investičních a neinvestičních opatření směřujících k optimalizaci podmínek a k realizaci kvalitního, jednotného a systematického informování, vzdělávání, prevence a přípravy obyvatelstva a jeho specifických cílových skupin k sebeochraně a vzájemné pomoci v oblastech běžných rizik, mimořádných událostí a krizových situací, a současně o vzdělávání a praktickou přípravu dobrovolných i profesionálních záchranářů. Jedná se zejména o pokračování aktivit v rámci Integrovaného projektu Záchranný kruh, realizovaného v Karlovarském kraji.

Financování: Státní rozpočet, Evropská unie, Karlovarský kraj

Garant opatření: KK – Odbor bezpečnosti a krizového řízení

Předpokládaný realizátor: Karlovarský kraj, Asociace Záchranný kruh, jednotlivé složky IZS

4 INDIKÁTORY VÝSTUPŮ A VÝSLEDKŮ REALIZACE PRKK

Návrh indikátorů Programu rozvoje Karlovarského kraje je strukturován dle priorit programu, zohledňuje strukturu specifických cílů a opatření, avšak ne pro každé jednotlivé opatření jsou navrženy indikátory. Návrh vychází ze zásady, že smyslem intervencí je dosažení výsledků – hospodářských změn a změn v kvalitě života obyvatel kraje – a že tyto výsledky, musí být měřitelné, aby bylo možné posoudit, zdali a v jaké míře jsou naplňovány naplánované cíle programu. Proto jsou indikátory navrhovány převážně jako indikátory výsledků. Indikátory výstupů jsou použity v omezené míře tehdy, kdy výstup zároveň vystihuje účel dané intervence. V každém případě toto rozdělení lze považovat do určité míry za formální, důležité je, že indikátory jsou zaměřeny na sledování takových charakteristik, které vystihují účel intervencí. Na úrovni celého PRKK jsou navrženy indikátory, které mají spíše povahu kontextových a jejich cílem je umožnit sledování toho, zdali Program rozvoje Karlovarského kraje přispívá ke zlepšení situace v kraji, a zdali se daří dosahovat plnit globální cíle programu.

Systém indikátorů je i při omezení na převážně indikátory výsledku rozsáhlý, což je dáno tím, že Program rozvoje Karlovarského kraje je komplexní a široce zaměřený dokument. Pro indikátory nejsou vždy stanoveny cílové hodnoty, jelikož bez podrobnější znalosti projektů a aktivit to často není možné či reálné, podobně jako bez znalosti dostupných finančních prostředků. **Indikátory jsou proto navrženy jako systém, který bude nutno dopracovat v návaznosti na zpracování realizačních dokumentů programu rozvoje kraje, např. v návaznosti na akční plány.** Zejména bude nutné stanovit kvantitativní hodnoty/cíle pro jednotlivé roky, v nichž se bude provádět evaluace programu.

4.1 Indikátory na úrovni celého PRKK

Indikátor	2010 (2011)	2015	2020
HDP na obyvatele (ČR=100)	72,3		
Míra nezaměstnanosti	11,39		
Podíl obyvatel 15+ s VŠ vzděláním	7,7		
Průměrný čistý roční peněžní příjem na 1 člena domácnosti (podíl v % na ČR)	92,02		

4.2 Prioritní oblast 1 - Konkurenceschopnost – pilíř A: Regionální inovační systém

Indikátor	2012	2015	2020	Vazba na opatření PRKK
Počet výzkumníků (FTE) v podnik. sektoru	56 (2010)			A, B
Počet (manažerů) firem s inovačním potenciálem, které získaly certifikaci o absolvování programu/školení/koučingu k zavádění inovací, zvyšování produktivity a konkurenceschopnosti na základě aktivit KARP	0			A.1.2
Vytvoření a spravování webové databáze inovačních firem a cílených služeb a produktů pro tyto firmy	0			A.2.1
Počet účastníků odborných přednášek/seminářů pro manažery a majitele firem na téma Inovace, VaV ve firmách (spolu)pořádaných KARP	0			A.2.2
Počet inovačních/technologických firem (splňující určitá daná kritéria) usídlených v inovačních inkubátorech v kraji	0			A.3.1
Počet usídlených technologických/inovačních firem ve vědecko-technickém parku Karlovy Vary	0			A.3.2
Počet realizovaných spoluprací mezi firmami a VŠ či VaV institucemi v rámci služeb VTP v Karlových Varech	0			A.3.2

4.3 Prioritní oblast 1 - Konkurenceschopnost – pilíř B: Lidské zdroje a vzdělávání pro konkurenceschopnost

Indikátor	2012	2015	2020	Vazba na opatření PRKK
Počet studentů VŠ, kteří navázali spolupráci s podniky v kraji na základě intervencí SRKKK	0			B.1.1
Počet výzkumníků/studentů doktorských programů spolupracujících s firmami v KV kraji na VaV, podpořených z Fondu vzdělanostní společnosti KVK	0			B.1.2
Míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů SŠ*	15,6 % (2011)			B.2.1, B.2.2
Podíl absolventů technických oborů SŠ a VOŠ na celkovém počtu absolventů středních škol (bez absolventů gymnázií)	29,6 %			B.2.2

Indikátor	2012	2015	2020	Vazba na opatření PRKK
Počet pedagogů technických SŠ, kteří absolvovali dlouhodobější praxi/stáž ve firmách v KV kraji				B.2.2
Počet studentů/žáků, kteří se zapojili do absolventských praxí (trainee program)	0			B.3.1
Vzrůst počtu úspěšných absolventů poboček VŠ v Karlovarském kraji				B.3.2

* Pozn.: Míra nezaměstnanosti absolventů škol v kraji je definována jako podíl počtu nezaměstnaných absolventů škol v kraji (bez ohledu na to, v kterém kraji Česka jsou evidováni na Úřadu práce) k počtu absolventů, kteří se připravovali na školách v daném kraji. Počet nezaměstnaných absolventů zahrnuje pouze „čerstvé“ absolventy středních a vyšších odborných škol, kteří ukončili studium nejvýše rok před okamžikem zjišťování, v tomto případě nejpozději v květnu předchozího roku

4.4 Prioritní oblast 1 - Konkurenceschopnost – pilíř C: Kvalitní podnikatelské prostředí

Indikátor	2012	2015	2020	Vazba na opatření PRKK
Počet nově vzniklých ekonomických subjektů (všechny právní formy) v kraji				C.1.1
Stav přímých zahraničních investic (mil. CZK)	20 980 (2010)			C.2
Počet firem, kterým jsou poskytovány strategické „aftercare“ služby (Czechinvest, KARP, kraj, města, HK)				C.2
Rozloha investičně připravených ploch pro podnikání (nových, případně vzniklých regenerací brownfields) – průmyslové/podnikatelské zóny (ha)	0			C.3
Obsazenost nově vzniklých průmyslových/podnikatelských zón (%)	0			C.3

4.5 Prioritní oblast 2 - Cestovní ruch a lázeňství

Indikátor	2011	2015	2020	Vazba na opatření PRKK
Počet návštěvníků Karlovarského kraje (z toho podíl lázeňských hostů)	722 tis. (59 %)	800 tis. (61 %)	900 tis. (62 %)	2.
Podíl (zahraničních) návštěvníků ze zemí mimo Německo a Rusko na celkovém počtu zahraničních návštěvníků kraje	32 %	35 %	40 %	2.
Průměrný měsíční počet návštěv společného	5100 (údaj)			2.1.1

Indikátor	2011	2015	2020	Vazba na opatření PRKK
webového turistického portálu Karlovarského kraje (průměr za celý rok)	<i>za březen 2012)</i>			
Trhy (země, regiony) na kterých se bude společně KV kraj a hlavní aktéři v oblasti CR propagovat				2.1.1
Společná propagace subjektů v kraji (cílená několikaměsíční kampaň) zaměřená na rozšíření množství návštěvníků ze stávajících trhů a získání nových				2.1.1
Nově vzniklé a na trhu nabízené produktové balíčky obsahující více služeb v oblasti cestovního ruchu				2.1.2
Počet subjektů podnikajících v CR vlastníci mezinárodně uznávanou či regionálně specifickou certifikační značku kvality				2.1.3
Míra nezaměstnanosti absolventů SŠ oborů zaměřených na CR				2.2.1
Počet pracovníků, kteří úspěšně absolvovali odborné/jazykové kurzy ČŽV v oblasti cestovního ruchu v kraji	0			2.2.2
Míra nezaměstnanosti absolventů odborných/jazykových kurzů v oblasti CR				2.2.2

4.6 Prioritní oblast 3 - Sociální oblast a zdravotnictví

Indikátor	2011	2015	2020	Vazba na opatření PRKK
Zvýšit podíl seniorů, kteří využívají terénní a ambulantní sociální služby (pečovatelská služba, osobní asistence v místě bydliště, denní centra a stacionáře)				3.1.1
Zvýšit podíl seniorů (nad 70/75 let) žijících v přirozeném domácím prostředí				3.1.1
Zvýšení počtu zařízení poskytující terénní a ambulantní služby pro zdravotně a mentálně handicapované obyvatele				3.1.2
Zvýšit počet mentálně/zdravotně handicapovaných obyvatel se zaměstnáním (částečným)				3.1.2
Větší pokrytí periferních území KVK službami mobilní sociální a hospicové péče – podíl obcí, kde jsou tyto služby dostupné (%)				3.1.2
Zvýšení počtu/kapacity zařízení poskytujících				3.1.3

Indikátor	2011	2015	2020	Vazba na opatření PRKK
kvalitní služby, které připravují/usnadňují začlenění osob sociálně vyloučených (či soc. vyloučením ohrožených) na trh práce				
Podíl vyššího zdravotnického personálu, který získal certifikaci v oblasti rozvoje odborných zdravotnických znalostí a dovedností				3.2.1
Podíl vyššího zdravotnického personálu, který získal certifikaci v oblasti nezdravotních kompetencí				3.2.1
Snížit průměrný věk odborného zdravotnického personálu v kraji				3.2.2
Počet lékařů, kteří získali odbornou atestaci ve zdravotnických zařízeních v kraji				3.2.2
Počet nově fungujících mobilních praxí poskytujících preventivní služby zdravotní péče v kraji				3.2.3
Zlepšení dostupnosti preventivních služeb zdravotní péče ve venkovských/periferních oblastech kraje				3.2.3

4.7 Prioritní oblast 4 - Životní prostředí

Indikátor	2011	2015	2020	Vazba na opatření PRKK
Počet komunálních zdrojů tepla/el. energie využívajících biomasu	1			4.1.1
Zvýšení účinnosti již existujících zařízení využívajících OZE (v %)				4.1.1, 4.2.2
Snížení provozních nákladů budov organizací zřizovaných Karlovarským krajem (podpořené budovy) - o x %	100 %			4.1.2
Zvýšení podílu tříděného odpadu				4.2.1
Zlepšení pokrytí území KVK sběrnými dvory (např. musí být ve vzdálenosti do 10 km od každé obce)				4.2.1
Zvýšení druhotného využití tříděného odpadu				4.2.1
Snížení podílu skládkovaného biologicky rozložitelného komunálního odpadu	80 %			4.2.2
Snížení podílu neobhospodařované zemědělské půdy				4.3.1

Vznik Střediska ekologické výchovy – počet vzdělávacích kurzů/programů pro specifické cílové skupiny	0			4.4
Snížení znečištění povrchových vod – pokles koncentrací u všech sledovaných škodlivin (rok 2012=100)	100			4.5.1

Pozn.: Při kompletní rekonstrukci starších (panelových) domů (izolace fasády, střechy, podlahy, rozvody tepla, nové vytápění) lze podle expertních odhadů ušetřit cca 50-60 % celkových provozních nákladů.

4.8 Prioritní oblast 5 - Doprava

Indikátor	2011	2015	2020	Vazba na opatření PRKK
Pokles intenzity dopravy v centru měst Aš a Cheb (výchozí rok=100)	100	75	70	5.1.2, 5.1.3
Počet přímých spěšných či rychlíkových spojení (denně) mezi městy v KV a okolními centry v Sasku (Zwickau) a Bavorsku (Hof, Norimberk, Bayreuth)	4			5.1.4
Úseky klíčových (podporovaných) silnic II. třídy v kraji, které mají výborný (1) nebo dobrý (2) stavební stav (podíl na celkové délce)				5.2.1-5.2.4
Zvýšení propustnosti hranic mezi KVK a Bavorskem a Saskem – počet hraničních přechodů pro motorová vozidla	9	10	11	5.1.1-5.1.3
Snížená nehodovost na celých trasách rekonstruovaných silnic II. třídy spojující mikroregionální centra s pánevní oblastí (rok 2011=100)	100	75	50	5.2.1-5.2.4
Podíl obyvatel v oblasti Tepelska a Žluticka s časovou dostupností méně než 20 min do spádové ORP (KV)				5.1.1, 5.2.4
Počet přepravených cestujících na letišti Karlovy Vary	99 tis.	160 tis.	250 tis.	5.3.1, 5.3.2
Počet subjektů začleněných ve „Sdružení pro rozvoj linek na letišti v KV“	0			5.3.1

*- Stanoveno na základě *Koncepce rozvoje dopravní sítě Karlovarského kraje (2012)*, zpracováno dle metodiky Centra dopravního výzkumu a Ministerstva dopravy ČR

4.9 Prioritní oblast 6 - Veřejná správa a systém řízení bezpečnosti

Indikátor	2011	2015	2020	Vazba na opatření PRKK
Zvýšení podílu obcí s 1000 a více obyvateli používajících pro komunikaci uvnitř úřadu intranet	33,3 %			6.1.1, 6.1.2
Zvýšení podílu obcí, nabízejících přístup k internetu v rámci obecního úřadu	75,4 %			6.1.1
Nárůst počtu agend s možností přímého podání a vyřízení online				6.1.2
Zvýšení povědomí obyvatelstva o postupech v krizových situacích				6.3.3
Vybavení území potřebnou infrastrukturou a zajištění materiální a technické vybavenosti bezpečnostního systému na území celého kraje				6.3.2, 6.3.3

5 IMPLEMENTACE PROGRAMU ROZVOJE KARLOVARSKÉHO KRAJE

Mezi tvorbou Programu rozvoje Karlovarského kraje a jeho realizací je zásadní rozdíl. Příprava programu je kreativním procesem, který vyžaduje zapojení širokého okruhu reprezentantů veřejného i soukromého sektoru s potřebnými znalostmi a zkušenostmi a rozdílnými pohledy na budoucnost kraje. Naproti tomu zajištění realizace PRKK je úkolem převážně manažerským, organizačním a koordinačním, který vyžaduje přehled o aktivitách mnoha soukromých a veřejných organizací i jednotlivců, kteří se budou či mají na realizaci rozvojových aktivit podílet.

5.1.1 Zajištění implementace ve strukturách krajského úřadu

PRKK bude implementován jednotlivými projekty, z nichž většina bude realizována veřejnými subjekty a za využití veřejných prostředků. Implementační mechanismy musí být nastaveny tak, aby se zajistilo společné působení různých projektů v jednotlivých opatřeních směrem ke společným cílům priorit a celého programu rozvoje.

Za realizaci programu odpovídá Karlovarský kraj, resp. krajský úřad. Tato odpovědnost spočívá v tom, že kraj a jeho věcně příslušné odbory garantují realizaci jednotlivých priorit a také většiny opatření, avšak rozhodně to neznámá, že by odbory kraje měly všechna opatření vlastními silami realizovat. Odbory krajského úřadu jsou tedy **garanty opatření**, což znamená, že budou usilovat o to, aby se realizovaly projekty dané opatření naplňující. Garant může svou činnost a zodpovědnost vykonávat několika způsoby:

- Má-li odbor kraje požadované kompetence a kapacity, připravuje a realizuje projekty sám, případně za spolupůsobení jiných odborů kraje.
- Má-li kraj zřízeny věcně příslušné a zodpovědné organizace v dané oblasti, spolupracuje daný odbor s těmito organizacemi na přípravě nebo realizaci projektů, které vedou k naplnění opatření, a to způsobem v krajských strukturách obvyklým.
- Nemá-li kraj požadované kompetence a pravomoci, usilují jeho odbory o to, aby věcně příslušné a kompetentní organizace připravily a realizovaly projekty, které kraj považuje za žádoucí. Organizace, které připravují projekty, jsou např. města, obce, svazky obcí, podniky, orgány státní správy, neziskové organizace apod. U tohoto typu aktivit spočívá role kraje v jejich iniciaci, koordinaci, podpoře a monitoringu, jakož i v hodnocení jejich souhrnných výsledků.

Kraj tedy nemůže a nebude všechny aktivity realizovat vlastními silami a prostředky, ale jako garanti opatření budou jeho odbory aktivně usilovat o to, aby činnosti a projekty jednotlivých opatření byly připravovány a realizovány příslušnými organizacemi. Vedle garantů opatření jsou proto také uvedeni **pravděpodobní realizátoři opatření**, kde jsou vyjmenováni – a to ne vyčerpávajícím způsobem, spíše příkladmo – organizace, u nichž se očekává, že budou připravovat realizační projekty daného opatření.

Program rozvoje kraj je dokumentem, který působí jako celek, jeho jednotlivé priority a opatření jsou jen dílčími nástroji, které slouží k tomu, aby se naplnily specifické cíle priorit a globální cíle celého programu. Proto musí mít PRKK také **koordinátora celého programu**, jehož úkolem je aktivně usilovat o realizaci programu jako celku, spolupracovat s garanty jednotlivých opatření a v rámci svých kompetencí pomáhat s řešením dílčích problémů při realizaci PRKK. Tento koordinátor je

zároveň zodpovědný za monitorování průběhu realizace PRKK a za hodnocení jeho výsledků. Koordinátorem Programu rozvoje Karlovarského kraje je odbor regionálního rozvoje krajského úřadu.

5.1.2 Role krajské samosprávy – představitelů kraje

Komplexní povaha PRKK a to, že zasahuje do mnoha sfér života kraje, do působnosti různých odborů krajského úřadu i organizací kraje a předpokládá, že bude realizován projekty mnoha na kraji nezávislých organizací, vyžaduje, aby se na implementaci PRKK podílela také **politická reprezentace kraje** a jeho vedoucí představitelé. Koordinační role odboru regionálního rozvoje při realizaci jednotlivých opatření i role garantů jednotlivých opatření navenek, vůči jiným organizacím vyžaduje politickou podporu vedení kraje, bez níž bude realizace obtížná a v některých opatřeních pravděpodobně nebude možná vůbec.

Role představitelů kraje je významná také proto, že Program rozvoje kraje, ač je nepolitickým dokumentem, který při zpracování získal širokou podporu mnoha zástupců veřejného i soukromého sektoru, je současně programem, který bude realizován z veřejných prostředků. Významné prostředky na realizaci programu musí vynaložit také kraj, přinejmenším v případě projektů spolufinancovaných ze strukturálních fondů na jejich národní financování. Proto je aktivní podpora opatření programu rozvoje ze strany vedení kraje nezbytná, bez ní není reálné vyčlenění prostředků na realizaci.

5.1.3 Monitorování programu

Pro úspěšnou implementaci PRKK musí být pečlivě nastaven jednoduchý, ale účinný systém monitoringu a evaluace. Protože za realizaci PRKK zodpovídá Karlovarský kraj, je potřeba soustředit zodpovědnost za věcné nastavení programu včetně činností spojených s monitoringem a evaluací na jedno místo krajského úřadu Karlovarského kraje – odbor regionálního rozvoje.

Každá prioritní oblast Programu rozvoje Karlovarského kraje je rozdělena na dílčí vzájemně logicky provázané specifické cíle a jejich opatření, která svými intervencemi (aktivitami) povedou k naplnění globálních respektive strategických cílů programu. Realizace PRKK je založena na postupném plnění jednotlivých opatření.

Účelem monitoringu je sledování průběhu realizace PRKK v jednotlivých letech. Pomocí monitorování koordinátor programu zjišťuje, zdali se naplánované aktivity odehrávají a zdali přinášejí žádoucí výstupy – tedy zdali jsou opatření naplňována projekty a zdali se jedná o žádoucí projekty. Monitorování je také jedním ze zdrojů informací pro průběžné evaluace a pro závěrečnou evaluaci.

Činnosti související s monitoringem PRKK bude koordinovat odbor regionálního rozvoje (správce monitoringu). Jeho hlavní náplní bude sběr všech údajů, informací za celý program a jejich vyhodnocení a zároveň také doplňování sestavy indikátorů a databází projektů. Pro efektivní sledování naplňování cílů programu je nezbytná úzká spolupráce s guaranty dílčích opatření, kteří disponují daty a informacemi za jednotlivá opatření. Součástí koordinační role odboru regionálního rozvoje je proto také nastavení standardního systému sběru dat a informací jednotlivými guaranty opatření, jejich udržování a poskytování koordinátorovi programu.

Základními nástroji pro monitoring jsou přehledy realizovaných projektů a přehledy výstupů těchto projektů. Pro monitorování budou také využity indikátory výsledků programu, které jsou přehledně uspořádány v další kapitole. Jejich smyslem je zhodnotit, zda bylo/nebylo dosaženo cílů intervencí,

nejčastěji definovaných pro skupinu opatření. Indikátory hodnotí, jakých výsledků jednotlivé aktivity, opatření a priority dosahují a tak umožňují jednak sledovat, zdali realizace projektů přináší žádoucí **výstupy** a dále zdali projekty a opatření společně vedou k **výsledkům**, které naplňují cíle intervencí. Program rozvoje Karlovarského kraje má specifikovány indikátory výstupu a výsledků, případně dopadů intervencí. Specifikace jednotlivých indikátorů je následující:

- **monitorovací indikátory výstupu PRKK** – jsou nezbytné k naplnění účelu intervence, představují podklad pro hodnocení výkonnosti jednotlivých projektů. Indikátory jsou zpravidla definovány pro jednotlivé specifické cíle nebo pro klíčová opatření.
- **monitorovací indikátory výsledků PRKK** – zachycují (přínosy) způsobené realizací intervencí. Jejich prostřednictvím lze také vyhodnotit efektivnost a účinnost finančních prostředků vynaložených z rozpočtu kraje, doplněných o finance z dalších externích zdrojů (např. národních, evropských fondů apod.).

Odbor regionálního rozvoje kraje bude každoročně na začátku roku (např. do 28. února) předkládat průběžnou monitorovací zprávu, která zhodnotí naplňování Programu rozvoje Karlovarského kraje z pohledu plnění indikátorů. Monitorovací zpráva bude strukturována podle prioritních oblastí, specifických cílů a opatření programu a bude obsahovat aktuální hodnoty monitorovacích indikátorů k 31. 12. předchozího roku. Monitorovací zprávy jsou jedním z podkladů pro evaluaci programu. Monitorovací zprávy budou vypracovány ve spolupráci s jednotlivými odbory krajského úřadu, tedy s garanty věcně příslušnými a zodpovědnými za naplňování jednotlivých opatření prioritních oblastí programu. Monitorovací zpráva bude předložena pro informaci nebo ke schválení Radě Karlovarského kraje.

5.1.4 Evaluace programu

Evaluace je nezbytnou součástí realizace každého strategického, programového či jiného rozvojového dokumentu územního samosprávného celku. Evaluace je založena na indikátorech výsledku a jejím účelem je v určitých intervalech, zpravidla vždy po 2 letech, zhodnotit dosažené cíle a poskytnout doporučení pro další řízení programu i pro směřování jeho intervencí/opatření.

Závěry a doporučení evaluace představují jeden z klíčových podkladů pro zefektivnění implementace a řízení stávajícího programu a také pro tvorbu nového dokumentu, tak aby bylo dosaženo zlepšení jeho efektivnosti.

Subjekty zodpovědné za evaluaci a typy evaluací

Za celkový průběh evaluace PRKKV je zodpovědný odbor regionálního rozvoje krajského úřadu Karlovarského kraje. V rámci konkrétních opatření programového dokumentu jsou určeni hlavní garanti, jejichž úkolem je průběžné sledování realizace opatření a priorit. Garanti také musí spolupracovat s koordinátorem a se zhotovitelem evaluace při provádění evaluačních prací a poskytovat jim informace a údaje o průběhu realizace programu/opatření – monitorovací indikátory.

Prováděním evaluace Programu rozvoje Karlovarského kraje může být pověřen odbor regionálního rozvoje krajského úřadu Karlovarského kraje, v jehož kompetenci je celkový rozvoj Karlovarského kraje nebo Karlovarský kraj prostřednictvím Krajského úřadu může evaluaci zadat externímu hodnotiteli či subjektu.

Za účelem provádění evaluací doporučujeme zřízení evaluační pracovní skupiny, která se bude skládat ze zástupců externího hodnotitele (zpracovatele evaluační zprávy) a ze zástupců krajského úřadu Karlovarského kraje, politického vedení Karlovarského kraje a dalších přizvaných expertů.

Role evaluační pracovní skupiny:

- navrhuje hodnocení programu a připravuje zadání hodnocení
- sleduje průběh evaluačních prací a seznamuje se s průběžnými stanovisky hodnotitele
- projednává doporučení hodnotitele a navrhuje stanoviska pro radu a zastupitelstvo kraje
- navrhuje provedení úprav a aktualizací Programu rozvoje Karlovarského kraje na základě výsledků evaluace a
- předkládá výsledky evaluace Radě Karlovarského kraje a Zastupitelstvu Karlovarského kraje.

Výstupem evaluace jsou evaluační zprávy, které jsou předkládány hodnotitelem. Evaluační zpráva budou předkládány Zastupitelstvu Karlovarského kraje pro informaci, případně ke schválení na základě doporučení Rady Karlovarského kraje.

V průběhu realizace Programu rozvoje Karlovarského kraje budou provedeny 2 typy evaluací:

- **Průběžná evaluace** - bude provedena **jednou za dva roky, počínaje rokem 2015** za účelem vyhodnocení dosavadní účinnosti intervencí z pohledu jejich výstupů a výsledků, evaluace bude představovat zpětnou vazbu programu a na jejím základě budou přijímána případná opatření pro jeho zdokonalení.
- **Ex-post evaluace** - evaluace bude provedena po ukončení realizace Programu rozvoje Karlovarského kraje (nejpozději do 31. 12 2021). Evaluace zhodnotí PRKK z hlediska celkové účinnosti a efektivnosti programu (účinnost intervencí, rozsah naplnění očekávaných efektů atd.), bude se zabývat skutečnostmi, které přispěly k úspěchu nebo selhání programu.